

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XXXIX • CIJENA: 13 KN

ODJEĆA PRED BOGOM I SVIJETOM

od 17. srpnja do 13. kolovoza 2022.

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

Živo vrelo

Nepoznate autorice (sestre uršulinke),
Detalj s misnice, zlatovez na svili,
Uršulinski samostan u Varaždinu, XVIII. st.

God. XXXIX. (2022.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Grafika Markulin, Lukavec

ISSN 1331-2170 – UDK 282

UREDNIKOVA RIJEČ

Kristom se zaodjenuti

1

NAŠA TEMA: ODJEĆA PRED BOGOM I SVIJETOM

Mladen Horvat: Odjeća kao odraz čovjekove osobnosti
i unutarnjega stanja duše

2

Ivica Raguž: Teologija odjeće

8

Mario Kopjar: Liturgijska odjeća –
preobrazba čovjeka i svijeta

14

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
I. Bodrožić, M. Dančuo, D. Patafta,
Z. Vlahek, A. Vučković

Šesnaesta nedjelja kroz godinu

20

Sedamnaesta nedjelja kroz godinu

24

Osamnaesta nedjelja kroz godinu

28

Preobraženje Gospodinovo

32

Devetnaesta nedjelja kroz godinu

36

U DUHU I ISTINI

Glazbeni prilog: Kruše života

40

Kristom se zaodjenuti

Suvremena organizacija prostora prema modernističkim idealima i novom konceptu življenja pred nas stavlja jedan zaseban sadržaj, koji kao da iz dana u dan traži za sebe sve više mjesta, dok na kraju možda neće i sam zavladata terenom. To je garderobni prostor koji, zbog neutažive gladi za odjevnim i ostalim predmetima, postaje standardom novog doba. Od ormara, koji se koristio u iste svrhe, nastao je prostor koji, ako se prati moda, i dalje postaje sve tješnji te se počinje širiti na ostale dijelove stambenog prostora.

Čini se kao da se na taj način stvaraju sortirnice vlastite robe ili maleni trgovački centri, kako bi sve izgledalo čisto, sterilno i kao da se čovjek ničime ne koristi. Sve to zapravo izgleda kao dobra reklama, no zbunjuje nas slika stvarnog života. Pored ljudi kojima je osnovni i svakodnevni vid komunikacije usredotočen na modne kuće i na učestalu dnevnu promjenu odjevnih predmeta, postoje oni koji jednom na dan otvaraju i zatvaraju vrata svog ionako prevelikog ormara, jer u njemu stoji onoliko odjeće koliko je potrebno u svakidašnjem životu, a nekada niti to. Oni ne misle na sebe i nisu si važni jer nisu hodajuće reklame vlastitog tijela, već brinu za tuđe živote. Nisu zaljubljeni u materijalno, u propadljivu odjeću, nego u život koji iz dana u dan preoblače u nepropadljivu odjeću ljubavi – u Krista.

Živa slika svega što se događa u javnom životu prepoznatljiva je i u sakralnim prostorima, a posebno istaknuta u slavlju svetih sakramenata jer se ljudi, kojima je inače susret sa sakralnim prostorom rijetka prigoda, svojim izborom, nerijetko puta neadekvatnim i nepristojnim odijevanjem, nameću i suprotstavljaju svetosti. Dostojanstvo odijevanja govori o poštivanju vlastite osobnosti i onih koji su u našoj blizini. Liturgijski prostor nije modna pista, nego prostor reda i čistoće – kuća Božja. Tu prestaje svakodnevna zaokupljenost životnim standardima i vrijedi jedino poziv na plemenitu jednostavnost po kojoj smo svi okupljeni dužni biti jedno kao zaručnica Kristova, zaodjenuti Njegovom vječnom ljubavi.

Urednik

Odjeća kao odraz čovjekove osobnosti i unutarnjega stanja duše

MLADEN HORVAT

Moderno vrijeme veliki naglasak stavlja na odjeću, te velike modne kuće postaju omiljeno mjesto kupovine i naših odjevnih predmeta. [...] Kada biramo, ne gledamo samo na ljepotu izgleda ili kvalitetu materijala naše odjeće, nego se najčešće događa da nam odjeća postaje statusni simbol, pogotovo kada se na izvana može očitati kakve marke odjeće kupujemo.

Kada promatramo ljudski rod, tada opažamo da je odjeća element koji krasi ljude svih vremena i mjesta. Različiti običaji vezani su uz oblačenje, te ono što je prihvatljivo i lijepo na jednome mjestu, ne mora nužno biti mjerilo ljepote i uzor na nekom drugom mjestu ili u nekom drugom vremenu. Na jedan se način oblače muškarci, na drugi način žene izražavaju svoj ukus različitim modnim detaljima, a drukčije opet oblačimo djecu. Moderno vrijeme veliki naglasak stavlja na odjeću, te velike modne kuće postaju omiljeno mjesto kupovine i naših odjevnih predmeta. Već subotom ujutro u procesijama hodočastimo na ta moderna hodočasnička mjesta ne bismo li pronašli komad odjeće u kojem ćemo se lijepo osjećati, i u kojem će nam porasti važnost u očima drugih ljudi. Kada biramo, ne gledamo samo na ljepotu izgleda ili kvalitetu materijala naše odjeće, nego se najčešće događa da nam odjeća postaje statusni simbol, pogotovo kada se na izvana može očitati kakve marke odjeće kupujemo.

»I načini Gospodin, Bog, čovjeku i njegovoj ženi odjeću od krzna pa ih odjenu.« (Post 3, 21)

Na prvim stranicama Biblije, u izvještaju o stvaranju svijeta, pronalazimo također i određene elemente koji se odnose na čovjekovo odijevanje i razloge zašto se čovjek odijeva. Mnoge umjetničke slike koje nastoje dočarati stvaranje, prikazuju muškarca i ženu gole u edenskom vrtu, upravo onako kako kaže *Post 2, 25*: »A bijahu oboje goli – čovjek i njegova žena – ali ne osjećahu stida.« Hebrejska riječ koja je upotrijebljena za »goli« jest »*arummim*«, koja u množini ima dvostruko značenje, te može značiti i »goli«, ali i »mudri«. U jednini razlika je očita, jer »mudar« je »*arum*«, a »gol« je »*erom*«. Ta igra riječi zapravo je poveznica između *Post 2* i *Post 3*, jer u *Post 3, 1* tekst kaže da: »Zmija bijaše lukavija od sve zvjeradi što je stvorio Gospodin, Bog.«, upotrebljavajući za zmijinu lukavost hebrejski pridjev u jednini »*arum*«, što uvijek znači samo »mudar, lukav«. Dakle, praroditelji u edenskom vrtu bili su »goli«, ali su bili i »mudri«, samo što toga nisu bili svjesni. Nakon što se dogodio grijeh praroditelja, ono što oni spoznaju jest da su »goli« (usp. *Post 3, 7*). Ovaj puta upotrebljava se hebrejski oblik »*erummim*«, što je množina pridjeva »*erom*«, koji uvijek znači samo gol. Pažljivo birajući ove termine, pisac zapravo želi reći da se prije grijeha čovjek nalazio u stanju

Gustave Doré, Adam i Eva istjerani iz Edenskog vrta, 1865.

[...] u moderno vrijeme moja odjeća postaje način skrivanja i prikrivanja golotinje moje nutrine i praznine mojega bića, koje su uzrokovane grijehom, sigurno u tim trenucima oblačenje ne služi, niti zaštititi mojega tijela od vremenskih neperilika, niti estetskom izražaju moje osobnosti. Budući da se osjećam nezaštićen, nedovoljno sposoban i s malo samopouzdanja, potrebna mi je određena vrsta odjeće koja će nadoknaditi manjak mudrosti što sam je izgubio grijehom.

mudrosti, makar je bio gol i njegova golotinja u tom stanju mudrosti nije ga smetala, te se nije skrivao. Kada se po nagovoru »mudre zmije« dogodio grijeh, mudrost je napustila čovjeka, te čovjek ostaje samo gol, a u stanju osjećaja vlastite golotinje prouzrokovane grijehom, nastoji prikriti svoju golotinju: »Tada se obadvoma otvore oči i upoznaju da su goli. Spletu smokova lišća i naprave sebi pregače.« (Post 3, 7). Netko će zaključiti da se mi danas oblačimo zato jer su naši praroditelji sagriješili, ali i pisac ovoga teksta upravo je tako razmišljao samo u suprotnom smjeru, jer promatrajući oko sebe ljude svih civilizacija kako se oblače, na etiološki način pronalazi razloge sadašnjeg stanja u odgovornosti naših praroditelja. Etiološki način tumačenja stvarnosti, tj. tražeći razloge sadašnjeg stanja u dalekoj prapovijesti, uobičajeni je način postupanja i tumačenja pisaca Biblijske prapovijesti.

Kada, dakle, u moderno vrijeme moja odjeća postaje način skrivanja i prikrivanja golotinje moje nutrine i praznine mojega bića, koje su uzrokovane grijehom, sigurno u tim trenucima oblačenje ne služi,

Ako živim život milosti i mudrost Božja me vodi svojim putovima, tada golotinja mojega bića i oskudnost mojeg statusa ne postaju prepreka mojem samoostvarenju, tj. sretan sam i onda kada skromno živim, a odjeću procjenjujem ne na temelju modnih dizajnera, već mnogo više na temelju životnih potreba i vremenskih prilika kao i mojeg osobnog ukusa za lijepo.

нити заштити mogega tijela od vremenskih neprilika, нити estetskom izražaju moje osobnosti. Budući da se osjećam nezaštićen, nedovoljno sposoban i s malo samopouzdanja, potrebna mi je određena vrsta odjeće koja će nadoknaditi manjak mudrosti što sam je izgubio grijehom. Ako živim život milosti i mudrost Božja me vodi svojim putovima, tada golotinja mojega bića i oskudnost mojeg statusa ne postaju prepreka mojem samoostvarenju, tj. sretan sam i onda kada skromno živim, a odjeću procjenjujem ne na temelju modnih dizajnera, već mnogo više na temelju životnih potreba i vremenskih prilika kao i mojeg osobnog ukusa za lijepo.

Ono kako se čovjek zaštitio u trenutku grijeha jest smokvino lišće, ali u *Post* 4, 21 Bog je sam načinio čovjeku odjeću od krzna: »I načini Gospodin, Bog, čovjeku i njegovoj ženi odjeću od krzna pa ih odjenu.« Taj čin pokazuje Božju brigu za čovjeka. Kao što mu je u *Post* 1, 29 dao bilje za hranu, a u *Post* 9, 3 životinje za hranu, tako u *Post* 4, 21 odijeva čovjeka. Hrana i odjeća potrebni su za čovjekovo preživljavanje, ali u isto vrijeme mogu postati izvor prevelike brige, kada se čovjek tjeskobno brine za svoju hranu i odjeću. Zato Isus u Matejevom evanđelju govori o pouzdanju u Božju providnost u trenucima naše tjeskobne brige za jelo i odijelo: »Zato vam kažem: Ne budite zabrinuti za život svoj: što ćete jesti, što ćete piti; ni za tijelo svoje: u što ćete se obući. Zar život nije vrijedniji od jela i tijelo od odijela?« (*Mt* 6, 25). Isus u ovom tekstu smješta hranu i odjeću među osnovne potrebe života, tj. odjeća mi je potrebna da me zaštitu u različitim vremenskim prilikama, ali u nastavku teksta Isus govori o ljepoti poljskih ljiljana, koje ni sam Salomon nije mogao nadmašiti u svom odijevanju. Ovim komentarom Isus jasno daje do znanja da čovjekova odjeća štiti njegov život, ali i da je izražaj osjećaja za lijepo, što ga svi mi nosimo u svome srcu. Moja odjeća je stoga ne samo »topla«, nego je i »lijepa«.

Ljepota zaručnice, kraljevske, svećeničke i proročke odjeće i njihova funkcionalnost

Ljepota odjeće u Starome zavjetu na poseban način dolazi do izražaja kod zaručnika. Psalam 45 opisuje kraljevsku svadbu, te se u njemu na poseban način veliča kraljevska ljepota i raskoš. Osim što kralja rese ljudske vrline duha, kao što su lijep govor (usp. *Ps* 45, 3), zalaganje za istinu, vjernost i pravdu (usp. *Ps* 45, 5.8), hrabrost u ratu (usp. *Ps* 45, 4.6), također i njegova vanjština postaje primjerena: nosi mirisave haljine i prate ga glazbala (usp. *Ps* 45, 9), a s desna mu je kraljica u zlatu ofirskom (usp. *Ps* 45, 10). Ususret kralju sva lijepa korača kći kraljeva u haljinama zlatom vezenim, u haljini od veza šarena... (usp. *Ps* 45, 14-15). Jedan od najljepših tekstova opisa zaručnice nalazi se u *Ez* 16, 8-13. Prorok opisuje kako Gospodin raskošno oblači i ukrašava Izrael, Gospodnju zaručnicu, koja mu ipak postaje nevjerna. Raskošne šarene haljine, kožne sandale, svileni prijevjes, narukvice, ogrlice, prstenje i naušnice, vijenac na glavi kao i birana jela znak

Andrea Vaccaro, *Jona propovijeda Ninivljanima*, XVII. st.

Kraljevska odjeća, osim što je lijepa, također poprima i službenu karakteristiku, to jest odražava službu koju kralj obnaša. Kada se kralj obuče u kraljevsku odjeću, drugi ga mogu prepoznati kao kralja, a kada skine tu odjeću, kao da je i njegova služba pomalo prikrivena (usp. 1Kr 22, 30). Ako je kraljevsko pomazanje uljem trenutak u kojem kralj prima kraljevsku službu i čast, te se u tom trenutku događa njegova egzistencijalna transformacija (usp. 1Sam 16, 13), tada je nošenje kraljevske odjeće svojevrsni produžetak tog trenutačnog čina pomazanja, što se jednom dogodilo.

su velike Božje ljubavi prema vlastitom narodu, kojega je Bog sebi izabrao i ukrasio kao zaručnik svoju zaručnicu. Ljepota kraljevskoga dvora na poseban način odsijeva u Salomonovom vremenu. Kada ga posjećuje kraljica od Sabe, ona se divi ljepoti i otmjenosti njegovoga dvora, jelima na njegovom stolu, poslužnicima i njihovim odijelima i peharnicima, kao i svemu onome što je sagradio (usp. 1Kr 10, 1-9).

Kraljevska odjeća, osim što je lijepa, također poprima i službenu karakteristiku, to jest odražava službu koju kralj obnaša. Kada se kralj obuče u kraljevsku odjeću, drugi ga mogu prepoznati kao kralja, a kada skine tu odjeću, kao da je i njegova služba pomalo prikrivena (usp. 1Kr 22, 30). Ako je kraljevsko pomazanje uljem trenutak u kojem kralj prima kraljevsku službu i čast, te se u tom trenutku događa njegova egzistencijalna transformacija (usp. 1Sam 16, 13), tada je nošenje kraljevske odjeće svojevrsni produžetak tog trenutačnog čina pomazanja, što se jednom dogodilo.

Pomazanje uljem i svečano oblačenje prate također i obred postavljanja starozavjetnih svećenika u službu, kao što je to opisano u Lev 8. Mojsije najprije pere Arona i njegove sinove u vodi (usp. Lev 8, 6). Sada nam je i razumljivije što je Isus zapravo učinio na posljednjoj večeri kada je svojim učenicima oprao noge (usp. Iv 13, 5). Mojsije zatim oblači Arona u svećeničko ruho: haljina, pojas, ogrtač i oplećak, naprsnik u kojem su bili Urim i Tumim, sakralni instrumenti pomoću kojih se svećenik raspitivao za volju Božju, a na glavi mitra i na njoj zlatna pločica s natpisom: »posvećen Gospodinu« (usp. Lev 8, 6-9; Izl 39, 30). Mojsije mora zatim pomazati Arona: »Izlije ulje pomazanja Aronu na glavu te ga pomaže da ga posveti.« (Lev 8, 12). Pomazanje je dakle povezano s posvećenjem, a svete haljine koje Mojsije oblači svećeniku Aronu postaju odjeća svećeničke službe koju svećenik Aron nosi kada obavlja službu u šatoru sastanka, te kasniji svećenici u Jeruzalemskom hramu. Egzistencijalna promjena koja se dogodila u trenutku pomazanja uljem,

Sveto pismo Staroga zavjeta poznaje i pokorničku odjeću, koja je bila dio pokorničke liturgije, a bila je izvanjski znak nutarnjega stanja kajanja radi počinjenih grijeha ili žalovanja nad teškim događajima osobnog ili narodnog života. [...] Kostrijet koja se oblačila u trenucima pokorničke liturgije bila je materijal načinjen od kozje ili devine dlake, vrlo slabe kvalitete i grubog osjeta na koži, a oblačenje te tkanine trebalo je biti znak unutarnjeg kajanja i obraćenja.

to jest svećenikovo posvećenje, kao da je ovjekovječena u njegovim haljinama koje nosi kada obavlja svećeničku službu. Lijepa i svečana haljina, nije stoga samo svećenikov ukras, nego znak njegovog posvećenja i službe koju je primio.

Ova zakonitost pomazanja i službene odjeće na poseban način vrijedi i za proroka. Proroci se također pomazuju na početku njihove službe, kako to doznajemo u *1Kr* 19, 16, gdje Ilija prima zapovijed od Gospodina pomazati Elizeja za proroka namjesto sebe. Osim pomazanja Ilija baca svoj plašt na Elizeja, te na taj način kao da želi reći da od sada dalje proročka služba koju je on imao prelazi na Elizeja. Hebrejski izraz koji se upotrebljava za »plašt« jest »'adderet«, kojemu je prvo značenje »sjaj, slava«, a tek zatim »službena odjeća, plašt«. Očito je da ovaj birani izraz za plašt ne označava samo odjeću kojom se netko zaogne kada mu je hladno, već mnogo više službenu odjeću. Kao potvrda ovom tumačenju plašta kao izvanjskoga znaka proročke službe također je i tekst u *2Kr* 2, 1-15, koji opisuje Ilijino uznesenje na nebo. Tri puta se u tekstu koristi izraz »'adderet«. U *2Kr* 2,8 Ilija uzima svoj plašt i udara njime po rijeci Jordanu i voda se dijeli na dvoje te Ilija i Elizej mogu prijeći preko rijeke. Nakon Ilijina uznesenja njegov je plašt pao s njega, te ga Elizej podiže i uzima sebi, nakon što je razderao svoju odjeću na dvoje (usp. *2Kr* 2, 12-13). Elizej s plaštem čini ono isto što je učinio Ilija, to jest udara po vodi rijeke Jordan i ona se razdijelila na dvije strane. Kao da pisac želi reći da je Elizej izgubio svoj prijašnji identitet označen u njegovoj odjeći što ju je razderao, a primio je novi identitet po Ilijinom plaštu što ga sebi uzima, te ista snaga sada prebiva u Elizeju, jer čini isto čudo s Ilijinim plaštem, kao što ga je to Ilija prije učinio. Upravo u tom smjeru ide i komentar proročkih sinova u retku koji slijedi, kad oni govore: »*Duh je Ilijin počinuo na Elizeju*« (usp. *2Kr* 2, 15). Iz ovih tekstova očito vidimo da je proročki plašt ne samo ukrasni element, ili zaštita od vremenskih neprilika, nego mnogo više znak njegove službe, te onaj koji nosi proročki plašt, ujedno posjeduje i unutarnju snagu proročkoga duha. Ipak, nekada se dogodilo da su proroci pripadali proročkom staležu i zaogrtali se plaštem, ali nisu imali proročkoga duha, već su iskrivljavali istinu Božje riječi i zavodili narod. Sveto pismo ih zove krivim prorocima (*Pnz* 18, 20-22). Upravo o takvima govori prorok Zaharija u *Zah* 13, 4: »*U onaj dan svaki će se prorok stidjeti svoga viđenja; neće se više ogrtati plaštem od kostrijeti da bi lagali*«. I u ovome tekstu upotrebljava se izraz »'adderet« ili »plašt« kao tehnički termin za prorokovu službenu odjeću kojom se prorok zaogrnuo u trenutku svojih viđenja i prorokovanja.

Pokornička odjeća

Sveto pismo Staroga zavjeta poznaje i pokorničku odjeću, koja je bila dio pokorničke liturgije, a bila je izvanjski znak nutarnjega stanja kajanja radi počinjenih grijeha ili žalovanja nad teškim događajima osobnog ili narodnog života. Prorok Joel govori o takvoj liturgiji u

Jl 1, 13-15: »Svećenici, opasite kostrijet i tužite! Službenici žrtvenika, naričite! Dođite, prenoćite u kostrijeti, službenici Boga mojeg! Jer iz doma Boga našeg nesta prinostice i ljevanice! Naredite sveti post, proglasite zbor svećani; starješine, saberite

Giuseppe Angeli, *Iljino uznesenje na nebo*, 1740.

sve stanovnike zemlje u kuću Jahve, Boga svojeg. Zavapijte Jahvi: »Jao dana!« Jer Jahvin dan je blizu i dolazi k'o pohara od Svevišnjeg.«

Kostrijet koja se oblačila u trenucima pokorničke liturgije bila je materijal načinjen od kozje ili devine dlake, vrlo slabe kvalitete i grubog osjeta na koži, a oblačenje te tkanine trebalo je biti znak unutarnjeg kajanja i obraćenja. Oblačenje kostrijeti (usp. *Jl 1, 13; Jon 3, 8*) bilo je popraćeno i drugim gestama žalovanja kao što su »naricanje« (usp. *Jl 1, 13*), »post« (usp. *Jl 1, 14; Jon 3, 5*) i posipanje pepelom (usp. *Jon 3, 6; Job 2, 8*). U tim pokorničkim radnjama uvijek je bilo prisutno zazivanje Boga kao i promjena vlastitog životnog puta ili obraćenje (usp. *Jon 3, 8*). U trenucima kada su prisutni samo izvanjski znaci pokorničke liturgije, a u srcu nema spremnosti na obraćenje, na scenu stupa proročka kritika, osobito na području socijalne pravednosti. Tako prorok Izaija u *Iz 58* govori o postu koji Bogu nije mio: »Zar je meni takav post po volji u dan kad se čovjek trapi? Spuštati kao rogoz glavu k zemlji, sterati poda se kostrijet i pepeo, hoćeš li to zvati postom i danom ugodnim Jahvi?« (*Iz 58, 5*). Prorok Izaija očito u pozadini ima organiziranu pokorničku liturgiju koja je sadržavala različite izvanjske radnje, među koje je bilo uključeno i oblačenje kostrijeti. Netko bi vrlo brzo mogao zaključiti da se prorok Izaija protivi bilo kakvoj pokorničkoj liturgiji, što je krivo. On se protivi vanjštini pokorničke liturgije kada ona nije znak unutarnje promjene srca i pameti, te spremnosti na obraćenje. Ta promjena nutrine za proroka Izaiju očituje se u socijalnom angažmanu, što on prekrasno opisuje u *Iz 58, 6-7.9-10*. Oblačenje kostrijeti i ostale pokorničke radnje samo su izvanjski znak onoga što se zapravo u nutrini događa, a to je obraćenje srca, te i u ovom primjeru odjeća postaje samo izvanjski znak onoga što se događa u mojoj nutrini.

Svetopisamski pristup odijevanju potpuno je drukčiji pristupu našeg zapadnjačkog mentaliteta, jer unutarnji čovjek sa svojim odlukama i izborima, službama i različitim proživljavanjima svoj izraz pronalazi i u odjeći, a ne obratno. Nije stoga potrebno oblačiti odjeću modnih kreatora da bi se bolje osjećali i popunili nutrinu koja zjapi prazna, već bogata nutrina svoj izraz pronalazi u prikladnoj i lijepoj odjeći. ■

Svetopisamski pristup odijevanju potpuno je drukčiji pristupu našeg zapadnjačkog mentaliteta, jer unutarnji čovjek sa svojim odlukama i izborima, službama i različitim proživljavanjima svoj izraz pronalazi i u odjeći, a ne obratno. Nije stoga potrebno oblačiti odjeću modnih kreatora da bi se bolje osjećali i popunili nutrinu koja zjapi prazna, već bogata nutrina svoj izraz pronalazi u prikladnoj i lijepoj odjeći.

Teologija odjeće

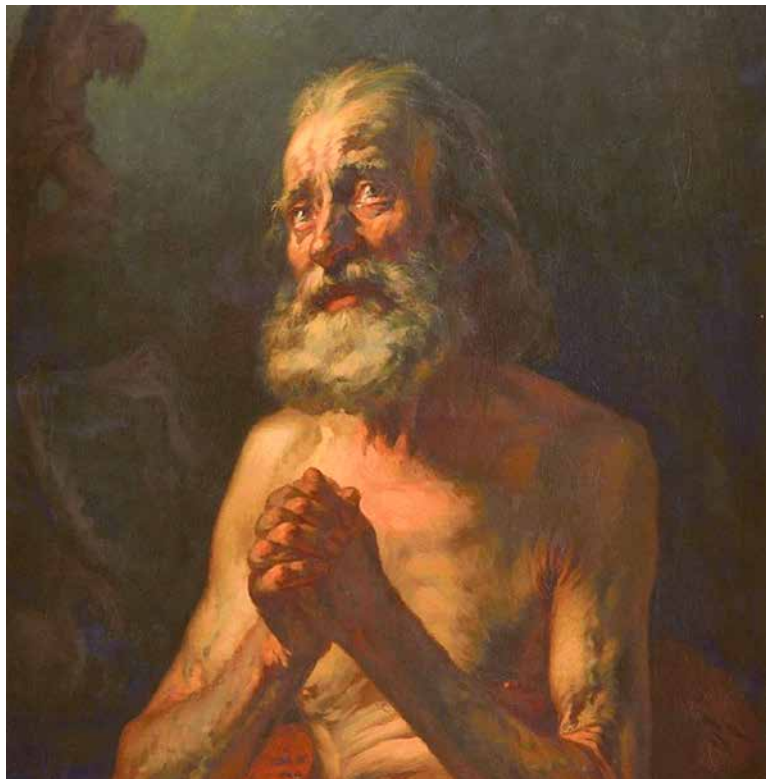
IVICA RAGUŽ

Čovjek se ne pronalazi u izvanjskom, u odjeći, u pokrivalima ovoga svijeta. Njegova je bit u nutrini. Stvoren je izvana golim da iznutra bude odjeven, da bude čovjek nutrine. Budući da sada goli čovjek dolazi s vriskom na ovaj svijet, njegova nam golotinja poručuje da nešto nije u redu s čovjekom, s njegovom golotinjom, ali i s njegovom nutrinom.

» **T**ad ustade Job, razdrije haljinu na sebi, obrija glavu pa ničice pade na zemlju, pokloni se i reče: 'Gol iziđoh iz krila majčina, gol ću se onamo i vratiti. Gospodin dao, Gospodin oduzeo! Blagoslovljeno ime Gospodnje!'« (*Job* 1, 20-21) Čovjek je došao gol na ovaj svijet i otići će gol s ovoga svijeta. Činjenica da se čovjek rađa kao goli čovjek kazuje nam da čovjekova bit nije u izvanjskom, u odjeći, u odjeći koja označava svijet i sva njegova pokrivala. Ne. Čovjek se ne pronalazi u izvanjskom, u odjeći, u pokrivalima ovoga svijeta. Njegova je bit u nutrini. Stvoren je izvana golim da iznutra bude odjeven, da bude čovjek nutrine. Budući da sada goli čovjek dolazi s vriskom na ovaj svijet, njegova nam golotinja poručuje da nešto nije u redu s čovjekom, s njegovom golotinjom, ali i s njegovom nutrinom. O svemu tome čitamo u Knjizi Postanka. Čovjek je bio izvana gol prije istočnoga grijeha, ali i radostan u toj golotinji, jer je iznutra bio odjeven Božjom milosti. Bio je gol izvana, *nudus foris*, ali iznutra odjeven, *vestitus intus*. Njegova nutarnja odjeća odijevala je njegovu izvanjsku golotinjnu, tako da se može reći da je zapravo bio odjeven i izvana, i iznutra. Nakon grijeha čovjek gubi svoju nutarnju odjeću milosti, postaje gol iznutra, a zbog toga postaje gol i izvana. I taj grješni čovjek, gol iznutra i gol izvana, umjesto da traži odjeću iznutra, odjeću milosti i praštanja, on traži odjeću izvana: »Tada se obadvoma otvore oči i upoznaju da su goli. Spletu smokova lišća i naprave sebi pregače.« (*Post* 3, 7) Ta odjeća od smokova lišća simbolizira čovjekovu želju da načini sam sebi izvanjsku odjeću kako bi odjenio sebe izvana i iznutra. No, takvom odjećom ne pokriva, nego samo skriva svoju nutarnju golotinjnu. Biva lažno odjeven izvana (današnja moda), a iznutra ostaje i dalje gol, isprazan, bez odjeće milosti.

Dvije vrste odjeće: pokornička i liturgijska

Bog ne želi takvu lažnu, modnu odjeću, u kojoj čovjek nije istinski odjeven ni izvana ni iznutra. Bog daje čovjeku dvostruku odjeću kako bi ga odjenio izvana i iznutra: pokorničku i liturgijsku. Prvo mu daje pokorničku odjeću, a to je odjeća od krzna: »I načini Gospodin, Bog, čovjeku i njegovoj ženi odjeću od krzna pa ih odjenu.« (*Post* 3, 21) Zašto odjeću od krzna? Prvo, budući da krzno nastaje od uginulih životinja, Bog time naznačuje da je sva odjeća ovoga svijeta mrtvačka. Nema odjeće na ovom svijetu koja bi mogla pokriti

Jean-François Millet,
Job u molitvi, 1854.

[...] raskošna odjeća nema nikakvu ulogu, te se nigdje ne opisuje i ne veliča čak ni raskoš kraljevske odjeće, što je pak slučaj u drugim religijama. Razlog je tomu taj što je Pismo osjetljivo na opasnost čovjekove odjeće koja može lažno pokrivati čovjekovu bijedu, odnosno stvarati dojam da je čovjekovo dostojanstvo u izvanjskoj odjeći.

čovjekovu izvornu, izgublenu golotinju! Jedino to može odjeća iznutra, odjeća milosti. Drugo, čovjek se ne smije tako odijevati da svojom odjećom skriva svoju smrtnost, svoju bijedu, nadasve svoje grijeh, što čini moda. Zato u Svetom pismu raskošna odjeća nema nikakvu ulogu, te se nigdje ne opisuje i ne veliča čak ni raskoš kraljevske odjeće, što je pak slučaj u drugim religijama. Razlog je tomu taj što je Pismo osjetljivo na opasnost čovjekove odjeće koja može lažno pokrivati čovjekovu bijedu, odnosno stvarati dojam da je čovjekovo dostojanstvo u izvanjskoj odjeći. Pod izvanjskom odjećom ne mislim samo na stvarnu odjeću, nego na sva pokrivala ovoga svijeta (bogatstvo, moć, čast). Raskošna odjeća donosi zaborav s obzirom na činjenicu da je čovjek iznutra gol i da se čovjeka treba iznutra odjenuti. Zato je čovjekova odjeća u ovom svijetu prvenstveno mrtvačka, nebitna, pokornička, što znači da poziva čovjeka na obraćenje nutrine. Bog želi da se pokorničkom odjećom čovjek iznutra odjene pokorom, priznanjem grijeha i obraćenjem.

No, Bog ne daje samo pokorničku, nego i raskošnu, odnosno liturgijsku odjeću. Bog ne želi samo čovjeka pokornika, nego čovjeka odjevena radošću spasenja (*Iz 61, 9*), a to znači odjevena samim Bogom. Bog zato zapovijeda izraelskomu narodu da mora imati liturgijsku odjeću, a to je svećenička odjeća u hramu. Ta raskošna, liturgijska odjeća nije više odjeća od krzna, pokor-

Liturgijska odjeća prvenstveno je svadbena odjeća, ona predstavlja božanski svijet, doziva u svijest čovjeku da je kao vjernik odjeven iznutra Isusom Kristom, da već sada smije u liturgiji sudjelovati na nebeskoj svadbi, biti u realnom braku sa svojim Zaručnikom, s Isusom Kristom.

nička, nego od lana (*Izl 39*). Iz toga slijedi važan zaključak: jedino u hramu, odnosno u crkvi, čovjek ne samo da smije i treba, nego mora nositi odjeću koja ne će čovjeka više podsjećati samo na njegovu smrtnost, bijedu i grješnost, nego će ga podsjećati na nutarnju odjeću, na odjeću milosti. Zašto? Zato što je već u starozavjetnom hramu, a osobito sada u svakoj crkvi prisutan realno sam Bog, Bog koji odijeva i želi odjenuti čovjeka sobom! S kolikom li samo ljubavlju i predanošću Pismo tumači liturgijsku svećeničku odjeću u 28. poglavlju Knjige Izlaska. Štoviše, za nas kršćane Bog želi raskošnu odjeću u liturgiji da po njoj čovjek misli na nutarnju, raskošnu odjeću milosti koja je u Isusu Kristu. Za razliku od golih Adama i Eve, u liturgiji smo odjeveni raskošno, jer smo i iznutra raskošnije odjeveni od njih, postali smo sinovi i kćeri Božje u Isusu Kristu. O da, Isus Krist uzeo je našu izvanjsku odjeću, ljudsku narav, kako bismo se mi odjenuli samim Bogom.

Na temelju rečenoga, u Crkvi treba razlikovati dvije temeljne vrste odjeće: liturgijsku i crkvenu. Liturgijska odjeća prvenstveno je svadbena odjeća, ona predstavlja božanski svijet, doziva u svijest čovjeku da je kao vjernik odjeven iznutra Isusom Kristom, da već sada smije u liturgiji sudjelovati na nebeskoj svadbi, biti u realnom braku sa svojim Zaručnikom, s Isusom Kristom. I, još bolje rečeno, liturgijska odjeća kazuje da je čovjek istinski čovjek samo ako se klanja, ako se klanja Bogu. Istinski čovjek nije čovjek u uspravnom stavu, stavu vladanja, nego u pognutom stavu klanjanja, a to znači služenja. Da, liturgijska odjeća jest odjeća čovjeka klanjatelja koji se klanja Bogu u duhu i istini (*Iv 4, 23-24*). I kao što je liturgijska odjeća u Starom zavjetu bila točno propisana i uređena, to isto treba biti i liturgijska odjeća u Crkvi. Liturgijska odjeća protivna je čovjekovoj samovolji, svojevrijednomu odijevanju. Svaki je detalj u liturgijskoj odjeći od velike važnosti, jer svaki detalj naznačuje Božji, a ne ljudski svijet, nebo, a ne zemlju. Svaki *konkretan*, izvanjski detalj liturgijske odjeće izriče točno određenu, *konkretnu*, nutarnju odjeću milosti koja nam je darovana u Isusu Kristu. Tko se samovoljno, nemarno i s prijezirom ophodi prema konkretnoj, izvanjskoj liturgijskoj odjeći, pokazuje da se samovoljno, nemarno i s prijezirom ophodi prema konkretnoj, nutarnjoj milosti Isusa Krista. Stoga svećenik treba ne samo s poštovanjem pristupati liturgijskoj odjeći, nego ju treba ljubiti, jer u njoj ljubi darovanu nutarnju odjeću milosti. Kao što ljubimo, častimo i klanjamo se Kristovu tijelu, »odjeći« koju je uzeo na sebe, te se u njegovu tijelu klanjamo i njegovu božanstvu, tako to isto treba činiti i svaki vjernik s liturgijskom odjećom. Zato je liturgijska odjeća svadbena, svečana, ali tako svečana kako bi i svećenika i vjernike potaknula da iznutra budu svečano odjeveni Kristovom milošću (*Gal 3, 27, 2Kor 5, 2*), da se ne dogodi da i dalje budemo odjeveni starim, grješnim čovjekom, da budemo izbačeni s nebeske svadbe (*Mt 22, 12-13*).

Crkvena pak odjeća, tj. službena odjeća svećenika, redovnica i redovnika (kolar, reverenda, habit, haljina) ne samo da predstavlja određenu službu u Crkvi, nego je njezina prvenstvena uloga da bude pokornička odjeća, ona odjeća od krzna koju je Bog dao našim praroditeljima. Što to znači? Crkvena odjeća podsjeća čovjeka, i onoga koji ju nosi i onoga koji ju gleda, da je čovjek smrtno stvorenje i grješno stvorenje, stvorenje koje je još iznutra golo i vapi za nutarnjom milošću. To je jedan od razloga zašto kod crkvene odjeće prevladavaju pretežito tamne boje. Ta pokornička odjeća vrhunska je kritika današnje sekularne raskošne odjeće, osobito mode, u kojoj čovjek traži pokrivalo za svoju nutarnju golotinju u izvanjskoj odjeći i svim drugim odjećama ovoga svijeta. Crkvena, pokornička pak odjeća čovjeka poziva da se odmakne od izvanjskoga, da prezre izvanjsko, da izvana bude gol od svijeta, a iznutra odjeven Bogom. Treba biti gol izvana zbog dvaju razloga. Prvi je taj što je đavao gol u ovom svijetu, on ništa ne posjeduje kao svoje vlastito. Kršćanin se može uspješno boriti protiv đavla samo ako je i on sam gol, ako je slobodan od navezanosti na ovaj svijet: samo gol protiv gologa – *nudus adversus nudum* – može pobijediti gologa, đavla. Đavao će nas lako pobijediti ako na sebi imamo odjeću ovoga svijeta, ako smo navezani na ovaj svijet. Drugi je, još važniji razlog, jer kršćanin nasljeđuje Gologa, Isusa Krista koji je potpuno gol od svih grješnih pokrivala ovoga svijeta i iznutra odjeven samim Bogom, on kao Bog i čovjek. Kršćanin se gol s Golim – *nudus cum Nudo* – bori protiv gologa, đavla. Zato je vrhunska perverzija, što i Gospodin prekora (Mt 23, 5), da biskupi i svećenici koriste crkvenu odjeću kao izričaj moći i vlasti. Upravo bi suprotno trebao biti slučaj. Svećenik (redovnik, redovnica) trebao bi, što se meni od vremena do vremena dogodi, sa suzama u očima odijevati svakoga jutra svoju crkvenu odjeću: svjestan svojih grijeha i svoje nedostojnosti spram uzvišena

Crkvena odjeća podsjeća čovjeka, i onoga koji ju nosi i onoga koji ju gleda, da je čovjek smrtno stvorenje i grješno stvorenje, stvorenje koje je još iznutra golo i vapi za nutarnjom milošću. To je jedan od razloga zašto kod crkvene odjeće prevladavaju pretežito tamne boje.

Jacob Carl Stauder, *Parabola o svadbenoj gozbi*, XVIII. st.

Giovanni Francesco Barbieri,
Sveti Ivan Krstitelj u zatvoru,
1625. – 1628.

Bezbožno društvo želi samo ovozemaljsku odjeću, štoviše nudi mu što raskošniju odjeću (moda) kako bi u toj izvanjskoj odjeći i ostalim pokrivalima ovoga svijeta (bogatstvo, moć, čast, tehnika) bio ovisan o svijetu.

poslanja koje mu je darovano, ali i pozvan da u strahu i drhtanju bude gol od ovoga svijeta, da se gol s Golim bori protiv gologa, đavla, protiv duha ovoga svijeta i vlastitoga tijela. Nikad svećenik, redovnik, redovnica ne smiju zaboraviti da nam crkvena odjeća nije dana da bismo boravili na kraljevskim dvorovima (*Mt 11, 8*), nego da njome, poput Ivana Krstitelja, boravimo u zatvoru, prezreni i odbačeni od ovoga svijeta, da patnjom, umirući sebi, naviještamo Krista.

Kršćani spram odjeće ovoga svijeta

Pismo nam kazuje da je čovjek stalno u opasnosti da svoju nutarnju golotinju skriva izvanjskom odjećom i svim ostalim pokrivalima ovoga svijeta. Osobito je to danas vidljivo u našem bezbožnom zapadnom i europskom društvu. To je društvo koje nastoji likvidirati liturgijsku odjeću, jer ona čovjeka podsjeća na Boga, na nutarnju odjevenost koja dolazi od vjere, nade i ljubavi. Bezbožno društvo želi samo ovozemaljsku odjeću, štoviše nudi mu što raskošniju odjeću (moda) kako bi u toj izvanjskoj odjeći i ostalim pokrivalima ovoga svijeta (bogatstvo, moć, čast, tehnika) bio ovisan o svijetu. Glavni je pokretač likvidacije liturgijske odjeće u kršćanstvu protestantizam. Naime, prema protestantizmu čovjek je toliko iskvaren grijehom da nije u stanju u liturgiji, a time ni liturgijskom odjećom, realno predstavljati Isusa Krista. Čovjek ostaje trajno grješnik, a to znači gol iznutra, bez milosti. I zato nije čudo da je gol izvana, da se ukida i liturgijska odjeća ili da ona postaje sasvim nevažna. Čovjek je tako sekularan iznutra i sekularan izvana, iznutra bez odjeće milosti, zato i izvana bez liturgijske odjeće. Odbacivši liturgijsku odjeću, a s njom i sve ostalo što bi realno predstavljalo Boga u svijetu, protestantizam je postavio u pitanje samu vjeru u utjelovljenje, odnosno samo kršćan-

stvo (!), jer se Bog realno »odjenuo« čovjekom u Isusu Kristu. Tako je čovjek s protestantizmom osuđen, što je osobito vidljivo danas, da bude vječni lutalica u odjeći od krzna, a to znači čovjek koji je u ovom svijetu realno i trajno udaljen od Boga, ili je pak osuđen da se, odstavši od Boga, svom silinom posvećuje izvanjskoj odjeći, pokrivalima ovoga svijeta. Tako nastaje boemska, »kaubojska« odjeća, s jedne strane, ili pak modna, markirana odjeća, s druge strane. Nažalost, taj bezbožni, protestantski duh prodro je i u današnju Crkvu, što je vidljivo u liturgiji i u odijevanju svećenika. Liturgijsko ruho gubi sve više na značenju, a sve važnijim postaje ovozemaljsko ruho. Svećenici više uživaju u svojem sekularnom, nego u liturgijskom, crkvenom ruhu. Na tragu ove misli, dvije su vrste svećenika: jedni nastoje biti boemi, »kauboji«, trude se svim silama pokazati da su i oni ljudi poput svih ostalih, običnih, smrtnih ljudi ovoga svijeta. Drugi pak izgledaju kao glumci, jer nose markirane hlače, okvire naočala, cipele. No, kao što sam već upozorio, postoje i oni svećenici, redovnici, redovnice za koje je njihova odjeća izričaj oholosti. Jer, osim oholosti srca, usta i djela, postoji i oholost odjeće. Već smo rekli da će se ta oholost odjeće izbjeći ako si posvijestimo da je crkvena odjeća pokornička odjeća, odjeća koju se treba odijevati sa suzama, sa strahom i drhtanjem.

I vjernici će se laici također, na temelju naše male teologije odjeće, odijevati liturgijski i crkveno. Prvo, liturgijski: naime vjernici laici koji žive liturgijski, a to znači da žive također s liturgijskom odjećom, znat će da se i oni sami najsvečanije trebaju odjenuti ne za svadbe ovoga svijeta, ne za posjet vladarima ovoga svijeta, nego za liturgiju, za nebesku svadbu, za nebeskoga Vladara Isusa Krista. Zato je važno da se vjernici laici za svaku liturgiju, a osobito za nedjeljnu liturgiju, svečano odjenu, da njihovo svečano odijelo izražava žudnju da budu što više svečano odjeveni Kristom. Takva liturgijska odjeća vrhunska je kritika bilo one isprazne, boemske odjeće ovoga svijeta, bilo one modne, markirane odjeće ovoga svijeta, jer u jednoj i u drugoj čovjek očekuje da se drugi njemu klanjaju, a ne Bogu. Drugo, treba se odijevati crkveno: kršćanina se treba prepoznati po tome što on pristupa odjeći kao odjeći od krzna, ona je za njega pokornička. Kršćanin se tako odijeva da mu odjeća bude pokornička, a to znači sasvim nevažna, jer on se želi svim silama iznutra odjenuti Kristom, a ne izvanjskom odjećom. Zato se kršćanski muškarci i žene odijevaju pokornički, jednostavno, izbjegavaju pomodarstvo, svaku ekstravaganciju, ili, još gore, ne navode bližnje svojom odjećom na grijeh bludnosti. Nastojat će izvana biti što više »goli«, što jednostavnije odjeveni, što manje zabrinuti, ali zato iznutra što više odjeveni Kristom, odjećom s kojom se ne da uspremiti nijedna odjeća ovoga svijeta: »I za odijelo što ste zabrinuti? Promotrite poljske ljiljane, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih. Pa ako travu poljsku, koja danas jest, a sutra se u peč baca, Bog tako odijeva, ne će li još više vas, malovjerni?« (Mt 6, 28-30) ■

[...] važno je da se vjernici laici za svaku liturgiju, a osobito za nedjeljnu liturgiju, svečano odjenu, da njihovo svečano odijelo izražava žudnju da budu što više svečano odjeveni Kristom. Takva liturgijska odjeća vrhunska je kritika bilo one isprazne, boemske odjeće ovoga svijeta, bilo one modne, markirane odjeće ovoga svijeta, jer u jednoj i u drugoj čovjek očekuje da se drugi njemu klanjaju, a ne Bogu.

Liturgijska odjeća – preobrazba čovjeka i svijeta

MARIO KOPJAR

Svečano ruho izražava vjeru onoga koji ga nosi, te može njegovati, hraniti i jačati vjeru i pobožnost svih sudionika sakramentalnog slavlja, koji tako mogu bolje razumjeti važnost slavlja i iz posebne i svečane odjeće pojedinaca. Važno je ne samo čuti, nego i vidjeti. Zanemarivanje, čak i u načinu odijevanja, je pokazatelj da je vjera slaba i da se malo važnosti (ili gotovo ništa) daje liturgijskom slavlju.

U kajkavskom narječju poznajemo tri riječi koje se još danas upotrebljavaju za vrstu odjeće i njezinu svrhu, to su *mešno*, *svetešno* i *sakidešnja*. *Mešno* (misno) se odnosi na odjeću koju se odijeva za liturgijska slavlja, *svetešno* (svjetsko, za izaći među »svijet« - ljude), podrazumijeva odjeću (čistu, urednu i bolje kvalitete) koja se nosi za u grad i nedjelju poslije podne, a *sakidešnja* (za svaki dan) odjeća se nosi u radne dane. Ovo razlikovanje odijevanja može nam pomoći u promišljanju o načinu odijevanja u današnje vrijeme koje, unatoč mogućnostima i širokoj paleti dostupnih artikala, kao da poznaje samo jednu vrstu odjeće. Danas govoriti o »*mešnom*« postaje staromodno i dosadno. Činjenica je da je jedan od većih problema u našim župnim zajednicama način oblačenja prisutnih članova (neprimjereno, oskudno oblačenje) osobito na slavljinama svetih sakramenata, koji bi trebali razlikovati sveto od svjetovnog u svakodnevnom životu. Ovo je razlikovanje osobito važno budući da postoji tendencija ukidanja razlika između »*sacrum*« i »*profanum*«, obzirom na opće raširenu tendenciju (barem na pojedinim mjestima) oskrvnjivanja svega. Umjesto toga, potrebno je ponovno otkriti, istaknuti i poštivati svetost otajstva Boga koji se uprisutnjuje i koji na poseban način djeluje u sakramentima. Ruho sudionika slavlja sakramenta ističe njegovu zajedničku, crkvenu, a ne samo individualnu dimenziju. Slavlje je to, ne samo cijele obitelji, rodbine, župne zajednice, nego i cijele Crkve. Svečano ruho izražava vjeru onoga koji ga nosi, te može njegovati, hraniti i jačati vjeru i pobožnost svih sudionika sakramentalnog slavlja, koji tako mogu bolje razumjeti važnost slavlja i iz posebne i svečane odjeće pojedinaca. Važno je ne samo čuti, nego i vidjeti. Zanemarivanje, čak i u načinu odijevanja, je pokazatelj da je vjera slaba i da se malo važnosti (ili gotovo ništa) daje liturgijskom slavlju.

Liturgijska odjeća

Ako zanemarimo ovo razlikovanje odjeće (građanskog/svjetovnog načina odijevanja) i vratimo se na prve stranice povijesti Crkve, gledano iz današnje situacije, teško bi bilo razmišljati o liturgijskoj odjeći koja je nastalo upravo od građanskog odijela. Naime, u prvim kršćanskim vremenima (do Konstantina Velikog) još nije bilo posebne liturgijske odjeće koja bi se svojim krojem i oblikom razliko-

vala od običnoga građanskog odijela, osim one kvalitetnije tkanine koje je kao takva služila za bogoslužje.

U vremenu iza Konstantina Velikog, liturgijska odjeća se sve više počela razlikovati od svjetovne odjeće, budući da se prema funkciji služitelja određivala liturgijska odjeća te se kao takva nije smjela upotrebljavati u običnom svakodnevnom životu. Dotadašnja praksa oblačenja odijela koja su se koristila za bogoslužje namjesto običnih odijela, zamijenjena je novom, tj. liturgijska odjeća oblači se iznad obične građanske odjeće. Uvodi se i blagoslivljanje liturgijskog ruha. U godinama koje slijede, vidi se utjecaj starogrčkih i rimskih građanskih ruhâ na razvoj liturgijske odjeće, koja se potpuno razlikuje od izvanliturgijskog odijela lijepim i skupocjenim uresima, što je definiralo formu koja je i danas aktualna.

Liturgijska odjeća, koju nosi svećenik, ukazuje na posebnu službu svećenika, koji po sakramentalnoj milosti ne slavi liturgiju u svoje ime ili kao izaslanik vlastite zajednice, nego u specifičnom, sakramentalnom poistovjećivanju s Velikom i Vječnim svećenikom, *In persona Christi* (u osobi Isusa Krista). Ono je »...anticipacija nove odjeće, uskrsloga tijela Isusa Krista, anticipacija novoga koje nas očekuje pošto se razori ovaj »šator« i podari nam se »trajno boravište« (Joseph Ratzinger, *Duh liturgije*, Split, 2015.).

Tako zaređeni služitelj oblači na sebe prije liturgijskog slavlja s osobitom dostojanstvenošću i poniznošću pred Svetošću, liturgijsku odjeću koja podsjeća na novi put započet krštenjem. Na izvanjski način, prije samog oblačenja bogoslužnog ruha, treba oprati ruke. Osim praktične svrhe higijene, ovaj čin ima i duboku simboliku jer označava prijelaz iz profanog u sveto, iz svijeta grijeha u čisto svetište Svevišnjega. Pranje ruku je na neki način jednako izuvanju sandala pred gorućim grmom (usp. *Izl 3,5*). Potom slijedi oblačenje amikta.

Amikt

Amikt je pravokutna ili četvrtasta tkanina bijele boje koji se nosi oko vrata i struka, pričvršćen vrpčama od tkanine. Dužinom 80-90 cm i širinom 60-70 cm, prvi je dio odjeće koju služitelj oblači ispod albe. Sve do posljednje reforme pape Pavla VI., u sredini amikta bio je izvezen bijeli križ, koji je slavjenik poljubio prije odijevanja.

Amikt s izvezenim križem u sredini

U novije vrijeme izrađuju se albe koje imaju široke ovratnike, tako da se ne vidi gornji dio odjevnog predmeta koji stoji ispod albe, no ako alba ne pokriva obično odijelo, pa čak ako je u pitanju i reverenda (kleričko odijelo koja seže do gležnja, uglavnom crne boje, a kopča se cijelom dužinom s prednje strane), habit (odijelo redovnika, različitih boja po kojima se može prepoznati koji redovnik pripada kojem

*[...] zaređeni služitelj oblači na sebe prije liturgijskog slavlja s osobitom dostojanstvenošću i poniznošću pred Svetošću, liturgijsku odjeću koja podsjeća na novi put započet krštenjem. Na izvanjski način, prije samog oblačenja bogoslužnog ruha, treba oprati ruke. Osim praktične svrhe higijene, ovaj čin ima i duboku simboliku jer označava prijelaz iz profanog u sveto, iz svijeta grijeha u čisto svetište Svevišnjega. Pranje ruku je na neki način jednako izuvanju sandala pred gorućim grmom (usp. *Izl 3, 5*).*

redu), kolar košulja, potrebno je staviti amikt kako bi se pokrili vidljivi dijelovi odjeće (OURM 336). Preko amikta se potom oblači alba.

Alba

Alba je duga bijela haljina zajednička svim služiteljima bilo kojeg stupnja. Alba se ne može nadomjestiti roketom (naboran haljetak od bijelog lana s dugim uskim rukavima, a seže do koljena) kada se oblači misnica ili dalmatika, ili kada se štola upotrijebi umjesto misnice ili dalmatike. Roketu treba uvijek obući preko reverende ili habita. Tako prezbiteri, koji su prisuti u svetome slavlju, a ne sudjeluju kao služitelji, nose korsku odjeću.

Podsjećajući na novu haljinu koju je svaki kršćanin primio krštenjem, alba je simbol posvećujuće milosti primljene u prvom sakramentu, simbol čistoće i svetosti, te ulaska u vječnu radost viđenja Boga na nebu (*Mt 5, 8*). Albu se opasuje platnenim pojasom (cingulumom) koji je dodatak albi, a koji je steže u visini struka.

Cingulum

Cingulum je napravljen od vune ili drugog prikladnog materijala s ponekad dužim resama na krajevima. Svi službenici koji nose albu, trebali bi nositi i cingulum. Naime, ovaj tradicionalni običaj danas se vrlo često zanemaruje. Dopušteno je nekorištenje pojasa ukoliko je alba tako skrojena da uz tijelo pristaje i bez pojasa. Za đakone, svećenike i biskupe pojas može biti različitih boja, ovisno o liturgijskoj boji dana.

U simbolici liturgijskog ruha pojas predstavlja krjepost samokontrole, koju sveti Pavao također ubraja među plodove Duha (*Gal 5, 22*). Na albu se stavlja štola, koju đakon nosi preko lijevog ramena i prsa, a svećeniku i biskupu je ona oko vrata i pada niz prsa.

Štola

Štola je platnena traka pojasastog oblika, dužine između 200 i 250 centimetara. Prepoznatljiv je element zaređenog služitelja i simbol je svećeničke vlasti. Uvijek se nosi u slavlju sakramenata i sakramentala.

Boja štole varira ovisno o liturgijskoj boji dana. Ukrašena s tri križa, simbolizira slatki Isusov jaram. Preko albe i štole svećenik oblači misnicu, također poznatu kao kazula, i nikada ne smije ispustiti štolu ako nosi misnicu (Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, *Redemptionis Sacramentum*, 123).

M. K., Štola, 2019.

Alba se ne može nadomjestiti roketom kada se oblači misnica ili dalmatika, ili kada se štola upotrijebi umjesto misnice ili dalmatike. [...] Dopušteno je nekorištenje pojasa ukoliko je alba tako skrojena da uz tijelo pristaje i bez pojasa. [...] Preko albe i štole svećenik oblači misnicu, također poznatu kao kazula, i nikada ne smije ispustiti štolu ako nosi misnicu (Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, Redemptionis Sacramentum, 123).

M. K., Misnica s biskupskog ređenja
mons. Bože Radoša, 2019.

Misnica

Naziv misnice kazula potječe od latinske riječi *casula* – kućica, jer je prvotno imala oblik zvona te je bila preklopljena preko glave i zaogrta cijelo tijelo. Na taj način svojim oblikom potpuno je obavijala svećenika i ostavljala samo glavu izvana, te se je tako osjećao (ugodno) kao »u vlastitom domu«.

Kao što se dogodilo s mnogim drugim liturgijskim predmetima, i misnica je tijekom vremena doživjela promjene. Najstariji oblik prepoznatljiv je po načinu izrade ove odjeće, čiji su se dijelovi spajali šavovima, a sve je prekrivao motiv u obliku slova Y. Dugo su postojale misnice koje su ostavljale nepokrivene ruke, kao i glavu.

Oko XV. i XVI st. došlo je do promjena, koje su osobito utjecale na skraćivanje bočnih strana kako bi svećenikove ruke bile slobodnije. S vremenom se misnica preradila u odjevni predmet (oblik kontrabasa) sastavljen od polukrutog stražnjeg i prednjeg dijela, teške tkanine protkane zlatnim ili srebrenim nitima (brokatom).

Današnje misnice izrađuju se u različitim dizajnima i materijalima, od svijetle vune ili svile, pa čak i od sintetičkih materijala. »Za izradu bogoslužnog ruha mogu se, pored uobičajenih materijala, uzeti i prirodne tkanine svojstvene pojedinom kraju, a tako i neke umjetne tkanine koje odgovaraju dostojanstvu bogoslužnog čina i osobe. Ljepotu i atmjenost svakog pojedinog ruha ne valja tražiti u obilju ukrasâ koji se dodaju, nego u materijalu koji se upotrebljava, i u obliku. Za urese pak neka posluže likovi, odnosno slike, ili simboli koji odaju svetu uporabu, kloneći se onih što ne dolikuju svetoj uporabi. [...] treba težiti za pravom umjetničkom vrsnoćom koja će

Za izradu bogoslužnog ruha mogu se, pored uobičajenih materijala, uzeti i prirodne tkanine svojstvene pojedinom kraju, a tako i neke umjetne tkanine koje odgovaraju dostojanstvu bogoslužnog čina i osobe. (OURM 343)

Misnice se razlikuju u bojama ovisno o razdoblju i liturgijskoj prigodi. Raznolikost boja bogoslužnog ruha izražava vlastitost otajstva vjere te smisao za rast u kršćanskom životu. Boje bogoslužnog ruha su: bijela, crvena, zelena, ljubičasta, crna, ružičasta, zlatna. Biskupske konferencije mogu odrediti i podložiti Apostolskoj stolici prilagodbe glede bojâ koje odgovaraju potrebama i duhu njihovog naroda.

hraniti vjeru i pobožnost, i biti u skladu s pravim značenjem i svrhom kojoj služe.« (OURM 343-344; SC 123).

Misnice se razlikuju u bojama ovisno o razdoblju i liturgijskoj prigodi. Raznolikost boja bogoslužnog ruha izražava vlastitost otajstva vjere te smisao za rast u kršćanskom životu. Boje bogoslužnog ruha su: bijela, crvena, zelena, ljubičasta, crna, ružičasta, zlatna. Biskupske konferencije mogu odrediti i podložiti Apostolskoj stolici prilagodbe glede bojâ koje odgovaraju potrebama i duhu njihovog naroda.

Za razliku od prethodno spomenutih *casula*, koje su potpuno zaogrtaale svećenika i koji se je usprkos tomu u njoj osjećao ugodno radi prirodne tkanine, trebalo bi postaviti standard koji zahtijeva da tkanina bude od prirodnih vlakana, kako se zaređeni služitelji, izloženi temperaturama u ljetnom periodu, ne bi osjećali kao u »hermetički zatvorenoj kućici«.

Liturgijska odjeća i pontifikalne oznake (nad)biskupa

Uz spomenute temeljne dijelove liturgijskog odijela, ovdje nalaze svoje mjesto i odjeća i oznake koje se tiču biskupske i đakonske službe. »U Crkvi, koja je Kristovo Tijelo, nemaju svi udovi iste uloge. Ta se raznolikost službâ u euharistijskom slavlju na izvanjski način očituje raznovrsnošću bogoslužnog ruha. Ono stoga mora biti znakom službe koja je svakom služitelju vlastita.« (OURM 335).

Biskupova odjeća u liturgijskom slavlju ista je kao što je oblače prezbiteri; no u svečanom slavlju zgodno je da, prema starom predanom običaju, ispod misnice obuče dalmatiku (dalmatika je đakonovo vlastito odijelo koje se također oblači na albu i štolu, ipak se može izostaviti zbog nužnosti ili ako je svečanost nižeg stupnja (OURM 338)), koja uvijek može biti bijela, posebno kada podjeljuje redove, prigodom blagoslova opata i opatice, te kad posvećuje crkvu i oltar.

Uz pontifikalne oznake biskupa, tj. prsten, pastirski štap, mitra, prsni križ i palij (vunena prstenasta vrpca koja se stavlja na ramena nadbiskupâ), prsni križ se stavlja ispod dalmatike ili ispod misnice, ili pak ispod pluvijala (plašt koji biskup i svećenik nose izvan euharistijskog slavlja, tj. kod procesija, molitve u koru, sakramentalnog blagoslova, posveta, blagoslova...), ali povrh mocete (ograč koji seže do lakata, a nosi se kao korska odjeća). Povrh misnice, rezidencijalni nadbiskup na području svoje jurisdikcije stavlja palij, simbol nadbiskupske službe, a sam oblik grčkog slova Y simbolizira raspeće.

Zaključne misli

Okovi prestiža i materijalne navezanosti, u današnjem vremenu konzumerizma, udaljavaju čovjeka od iskonskih vrijednosti, stvarajući tako gomilu nereda od kojeg je teško prepoznati materijalnu ljepotu kojom Bog želi otkriti svoju vječnu dobrotu. U stoljećima prije nas, čovjek je znao prepoznati dragocjenosti te se prema njima

odnositi s posebnim pijetetom, znajući da samo Bogu pripada ono što nam i sam daje – najvrjednije. Od običnog odijela, pa do što ljepšeg i urešenijeg ruha, čovjek je gledao da tako s osjećajem zahvalnosti ponosno stane pred Boga. Ponosni smo na ljude koji su znali cijeniti Svetost i koji su nam ostavili tako bogatu baštinu. A što je s nama? Oči ovog vremena razvlače i trgaju krsnu haljinu na sve strane. Što li će ostati generacijama iza nas? ■

LITURGIJSKI KALENDAR

SRPANJ

- 17 N **ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 18 P Svagdan: Mih 6,1-4.6-8; Ps 50,5-6.8-9.16b-17.21.23; Mt 12,38-42
- 19 U Svagdan: Mih 7,14-15.18-20; Ps 85,2-8; Mt 12,46-50
- 20 S Svagdan; ili: Sv. Apolinar, biskup i mučenik; ili: Sv. Ilija Prorok: Jr 1,1.4-10; Ps 71,1-6b.15ab.17; Mt 13,1-9
- 21 Č Svagdan; ili: Sv. Lovro Brindiški, prezbiter i crkveni naučitelj: Jr 2,1-3.7-8.12-13; Ps 36,6-7ab.8-11; Mt 13,10-17
- 22 P **SV. MARIJA MAGDALENA**, blagdan: vl.: Pj 3,1-4a (ili: 2Kor 5,14-17); Ps 63,2-6.8-9; Iv 20,1-2.11-18
- 23 S **SV. BRIGITA**, redovnica, zaštitnica Europe, blagdan: vl.: Gal 2,19-20; Ps 34,2-11; Iv 15,1-8
- 24 N **SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 25 P **SV. JAKOV APOSTOL**, blagdan: vl.: 2Kor 4,7-15; Ps 126,1-6; Mt 20,20-28
- 26 U **Sv. Joakim i Ana**, roditelji Bl. Dj. Marije, *spomendan*; od dana: Jr 14, 17-22; Ps 79, 8-9.11.13; Mt 13, 36-43
- 27 S Svagdan: Jr 15,10.16-21; Ps 59,2-5a.10-11.17-18; Mt 13,44-46
- 28 Č Svagdan: Jr 18,1-6; Ps 146,1b-6b; Mt 13,47-53
- 29 P **Sv. Marta, Marija i Lazar**, *spomendan*; vl: 1Iv 4,7-16; Ps 34,2-11; Iv 11,19-27 (ili: Lk 10,38-42)
- 30 S Svagdan; ili: Sv. Petar Krizolog, biskup i crkveni naučitelj Jr 26, 11-16.24; Ps 69, 15-16.30-31.33-34; Mt 14, 1-12
- 31 N **OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**

KOLOVOZ

- 1 P **Sv. Alfonz Marija de'Liguori**, biskup i crkveni naučitelj, *spomendan*; od dana: Jr 28,1-17; Ps 119, 29.43.79-80.102; Mt 14,13-21
- 2 U Svagdan; ili: Sv. Euzebije Verčelski; ili: Bl. Dj. Marija od Anđela: Jr 30,1-2.12-15.18-22; Ps 102,16-21.29.22-23; Mt 14,22-36
- 3 S Svagdan; ili: Bl. Augustin Kažotić, biskup: Jr 31,1-7; Otpj. pj.: Jr 31,10-13; Mt 15,21-28
- 4 Č **Sv. Ivan Marija Vianney**, prezbiter, *spomendan*; od dana: Jr 31,31-34; Ps 51,12-15.18-19; Mt 16,13-23
- 5 P Svagdan; ili: Posvećenje bazilike Svete Marije Velike: Nah 2,1.3; 3,1-3.6-7; Otpj. pj.: Pnz 32,35c-36.39.41; Mt 16,24-28
- 6 S **PREOBRAŽENJE GOSPODINOVO**, blagdan
- 7 N **DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 8 P **Sv. Dominik**, prezbiter, *spomendan*; od dana: Ez 1,2-5.24-28c; Ps 148,1-2.11-14; Mt 17,22-27
- 9 U **SV. TEREZIJA BENEDIKTA OD KRIŽA**, djevica i mučenica, blagdan: vl. (iz Zajedn. slavija sv. djevica): Hoš 2,16b.17b.21-22; Ps 45,11-12.14-17; Mt 25,1-13
- 10 S **SV. LOVRO**, đakon i mučenik, blagdan: vl.: 2Kor 9,6-10; Ps 112,1-2.5-9; Iv 12,24-26
- 11 Č **Sv. Klara Asiška**, djevica, *spomendan*; od dana: Ez 12,1-12; Ps 78,56-59.61-62; Mt 18,21-19,1
- 12 P Svagdan; ili: Sv. Ivana Franciska de Chantal, redovnica: Ez 16,1-15.60.63; Otpj. pj.: Iz 12,2-3.4b-6; Mt 19,3-12
- 13 S Svagdan; ili: Sv. Poncijan, papa, i Hipolit, prezbiter, mučenici: Ez 18, 1-10.13b.30-32; Ps 51, 12-15.18-19; Mt 19,13-15

Šesnaesta nedjelja kroz godinu

17. srpnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Evo, Bog mi pomaže,
Gospodin krijepi život moj.
Od srca rado ću ti
žrtvovati, slaviti ću ime
tvoje, Gospodine,
jer je dobrostivo.
(Ps 54, 6.8)

ZBORNA MOLITVA

Molimo te, Gospodine,
budi nam milostiv i
darežljiv. Produbi nam
nadu, vjeru i ljubav, da
ustrajemo u budnosti i
vršenju tvoga zakona.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ti si u jedinjoj žrtvi
svoga Sina ispunio razne
žrtve starog Saveza. Primi
ovaj naš dar, blagoslovi
ga kao i prinos Abelov:
što svaki od nas prikazuje
tebi na čast nek bude na
spasenje svima. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Evo, na vratima stojim
i kucam, govori Gospodin:
poslušaj li tko glas moj
i otvori mi vrata, unići ću
k njemu i večerati s njim,
i on sa mnom. (Otk 3, 20)

POPRIČESNA MOLITVA

Budi, Gospodine, uza svoj
narod. Nahratio si nas
nebeskim otajstvima: daj
da iz stare grešnosti
prijedemo u novi život.
Po Kristu.

Prvo čitanje Post 18, 1-10a

Gospodine, nemoj mimoći svoga slugu!

Čitanje Knjige Postanka

U one dane: Gospodin se ukaza Abrahamu kod hrasta u Mamri dok je on sjedio na ulazu u šator za dnevne žege. Podiže oči, kad gle: tri čovjeka stoje pred njim. Čim ih spazi, potrča im s ulaza šatora u susret. Pade ničice na zemlju pa reče: »Gospodine moj, ako sam stekao milost u tvojim očima, nemoj mimoći svoga slugu! Nek se donese malo vode: operite noge i pod stablom otpočinite. Donijet ću krišku kruha da se okrijepite prije nego pođete dalje. Ta k svome ste sluzi navratili.« Oni odgovore: »Dobro, učini kako si rekao!«

Abraham se požuri u šator k Sari pa joj reče: »Brzo! Tri mjerice najboljeg brašna! Zamijesi i prevrtu ispeci!« Zatim Abraham otrča govedima, uhvati junca, mlada i ugojena, i dade ga momku da brže zgotovi. Poslije uzme masla, mlijeka i zgotovljenog junca pa stavi pred njih, a sam stajaše pred njima pod stablom dok su blagovali.

Zapitaju ga: »Gdje ti je žena Sara?« On odgovori: »Eno je pod šatorom.« Nato će mu: »Dogodine u ovo doba vratit ću se k tebi i tvoja će žena Sara imati sina.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 15, 2-4ab.5ab

Pripjev: Gospodine, tko smije prebivati u šatoru tvome?

Onaj samo tko živi čestito,
koji čini pravicu,
i istinu iz srca zbori,
i ne kleveće jezikom.

Koji bližnjem zla ne nanosi
i ne sramoti susjeda svoga;
koji zlikovca prezire,
a poštuje one što se Gospodina boje.

Koji se zaklinje prijatelju,
a ne krši prisege,
i ne daje novca na lihvu,
i ne prima mita protiv nedužna.

Drugo čitanje Kol 1, 24-28

*Otajstvo pred vjekovima skriveno,
a sada očitovano svetima njegovim.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo: Radujem se sada dok trpim za vas i u svom tijelu dopunjam što nedostaje mukama Kristovim za Tijelo njegovo, za Crkvu. Njoj ja postadoh poslužiteljem po rasporedbi Božjoj koja mi je dana za vas da potpuno pronesem riječ Božju – otajstvo pred vjekovima i pred

Johannes Vermeer,
Krist u kući Marte i Marije, oko 1654.

naraštajima skriveno, a sada očitovano svetima njegovim. Njima Bog htjede obznaniti kako li je slavom bogato to otajstvo među poganima: to jest Krist u vama, nada slave! Njega mi navješćujemo, opominjući svakoga čovjeka, poučavajući svakoga čovjeka u svoj mudrosti da bismo svakoga čovjeka doveli do savršenstva u Kristu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja usp. Lk 8, 15
Blago onima koji riječ Božju zadrže u dobru i plemenitu srcu i donose rod u ustrajnosti!

Evanđelje Lk 10, 38-42
Marta ga primi u kuću. Marija je izabrala bolji dio.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme: Isus uđe u jedno selo. Žena neka, imenom Marta, primi ga u kuću. Imala je sestru koja se zvala Marija. Ona sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu. A Marta bijaše sva zauzeta posluživanjem pa pristupi i reče: »Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati? Reci joj dakle da mi pomogne.« Odgovori joj Gospodin: »Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	80	Evo, Bog mi pomaže
ili	238	Dan Gospodnji
ili	220	Gdje god su dvojica
Otpjevni psalam:		Gospodine, tko smije prebivati (ŽV 9/2006)
Prinosna:	XV	Oče, primi žrtvu ovu
ili	316	Primi, Bože, ovu žrtvu
Pričesna:	242	O sveta gozbo
	186	Sva ljubavi mi, Isuse
ili:	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	207	Prigni se, svako koljeno
ili	189	O Oče skrajnje blagosti

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, u poniznosti i zahvalnosti za Božju riječ, izrecimo svoje iskrene molitve Bogu Ocu kako bi nas poučio životu u pravедnosti i čestitosti prema bližnjima:

1. U evanđeoskom odlomku Marija sluša tvoga Sina, dok ga Marta poslužuje. Blagoslovi svoju Crkvu kako bi u poniznosti i poštovanju slijedila primjer i Marije i Marte za dobro svijeta, molimo te.
2. Tvoj nas Sin poučava kako je slušanje Božje riječi potrebno za shvaćanje smisla života. Podaj svećenicima svoje Crkve neprestano osluškivati tvoje riječi i u njima se napajati životnom mudrošću, molimo te.
3. Mnoge su žene i muškarci posvećeni služenju potrebitima u svojim zvanjima. Obdari ih strpljenjem i blagošću kako bi u svom služenju prepoznali radost darivanja za vječnost, molimo te.
4. Temelj je svake komunikacije slušanje. Otvori nam srcâ kako bismo mogli čuti potrebe bližnjih i spremno se odazvati za svaku pomoć, molimo te.
5. Naši su pokojni slušali tvoje riječi i trudili se služiti bližnjima u ovozemaljskom životu. Nagradi ih poradi svih dobrih djela i milostivo primi u svoju blizinu, u vječnosti, molimo te.

Bože Oče, zahvaljujemo ti za svaku tvoju riječ kojom nas ohrabruješ da činimo dobra djela za spasenje svih ljudi. Milostivo pogledaj na ove naše molitve te ih po svojoj neizmjernoj dobroti usliši. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Primiti Isusa u kuću

Današnja misna čitanja uvode nas u važnost kreposti gostoljubivosti koja je bila čak odredba od božanskog značaja, jer je sam Gospodin svome narodu određivao da se vježba u velikodušnoj gostoljubivosti prema putnicima i strancima, sjećajući se da su i sami bili narod putnika koji je kao pridošlica boravio u tuđoj zemlji. Takvu svijest je njegovao, kako čitamo u Knjizi Postanka, praotac Abraham koji se zaputio iz svoje zemlje, te je živio pod šatorom iščekujući da Gospodi ispuni svoje obećanje, ali zbog toga što je bio putnik i još uvijek lutalac, nije zanemario ovu krepost. Upravo on je mogao dobro iskusiti koliko znači kada se putniku iskaže gostoprinstvo i primi ga se srdačno i prijateljski, pa je zato i sam od srca vrlo otvoreno primao goste.

Bog iznenađuje pohodom

Upravo ovaj događaj s Abrahamom je tako znakovit jer se u njemu sluti otajstveni nagovještaj koji će se ostvariti više stoljeća nakon toga dolaskom Sina Božjega. Naime, Abrahamu dolaze tri gosta u vrijeme dnevne žege, te on osjeća dužnost pozvati ih da se okrijepe u njegovu šatoru, i ne znajući da mu oni nose konačno ispunjenje Božjeg obećanja da će mu Bog podići potomka. On ih prima i ugošćuje na najbolji mogući način, te kao da sluti da se po njima očituje Bog, premda ne zna do koje će ga mjere oni iznenaditi očitujući mu dobrotu i ljubav samoga Boga. Zato Abraham pred njima pada ničice, te ih časti nazivom 'Gospodin', jednako kao što se njegovo poštovanje prema njima očituje i u načinu na koji ih je počastio prevrtama, maslom, mlijekom i pečenom teletinom, dok je sam stajao pred njima dok su blagovali. Nakon svega toga, tajanstveni posjetilac mu je najavio da će nakon godinu dana njegova žena Sara imati dijete. Tako je postalo razvidno koliko je veliku stvar napravio Abraham kada je prihvatio tri neznana gosta velikodušno i

otvorena srca, jer mu je ta otvorenost pri-skrbila Božji blagoslov i ispunjenje obećanja.

No u ovom dolasku, kao i samom činu ulaska Božjega u Abrahamov šator, bio je i novi nagovještaj i nova slutnja. Jer Bog nije samo došao u Abrahamov šator i na čudesan način mu dao potomstvo kao temelj naroda koji će izići od Abrahama. Naprotiv, tim činom je dao novi daleko važniji nagovještaj koji će postati konačni smisao i cilj Abrahamova izabranja. Jer Abraham nije izabran samo da podigne jedan novi narod, koji će biti narod vjere i narod Božji, već je bio izabran da osnuje taj narod u kojem će sam Bog doći na potpun i konačan način među ljude. Abraham koji prima božanske goste u svoj šator pokazuje otvorenost Bogu, a Bog ulaskom u njegov šator na otajstven način iskazuje spremnost poslati svoga Sina da se ušatori u tom narodu koji će imati Abrahama za oca. Abrahamovo velikodušno gostoprinstvo se pretvorilo u višestruki blagoslov: u blagoslov iz kojega će se roditi Izak, ali isto tako i u nagovještaj da će se i sam Bog utjeloviti u njegovu narodu, te će se po njemu blagoslivljati svi narodi zemlje. I to je bio puni smisao i puno iznenađenje koje je Gospodin priredio Abrahamu. Stoga je Abrahamu ovaj susret bio na neizmjernu korist, jer ga je Bog obilno nagradio za velikodušnost duha i iskazano gostoprinstvo, čime on postaje primjer duše koja prima Gospodina, a koju Gospodin iznenađuje svojim pohodom i nagrađuje svojom prisutnošću. Na neki način se s njime počelo očitovati veliko Božje otajstvo od vjekova skriveno, kako veli sveti Pavao, da bi se kasnije do kraja očitovalo u kasnijim naraštajima.

Isus dolazi u pohode

A to otajstvo koje se očitovalo kasnije, u punini se je očitovalo dolaskom i utjelovljenjem Sina Božjega koji tako ulazi u ljudski šator, to jest dolazi u pohode ljudskoj obitelji. Sam Bog po njemu doista pohađa čovjeka, i to ne više na otajstven način u slutnji, već

sada otvoreno u ljudskom obličju. Upravo radi toga shvaćamo zašto onda Isus od Marte očekuje zaokret u trenutku kad ga prima u kuću, te pohvalom Mariji ističe da je izabrala bolji dio. Naime, on od svoje domaćice očekuje onaj abrahamovski stav vjere, to jest da shvati da gostoprimstvo nije sadržano samo u jelu i piću, već u pozornom slušanju Boga koji joj je došao u pohode na daleko otvoreniji način nego je bio došao Abrahamu. Božji Sin se zato i utjelovio i rodio da uđe u ljudsku obitelj kao onaj koji nosi Božju poruku i koji dolazi kao onaj koji ispunja otajstvo od vijeka nagoviješteno. Dakle, gost koji je došao toliko je vrijedan ne samo da ga se počasti hranom, već pozornošću. Toliko je uzvišen i svet kao Glasnik Božji i kao 'Mudrost koja se ušatorila u Jakovu', da mu treba posvetiti pozornost na način da nijedna njegova riječ ne padne neplodna na zemlju. Zato mu istinsko čašćenje iskazuje onaj tko ga sluša, a ne onaj tko ga prima samo na izvanjski način, premda je neupitna bila i Martina ljubav prema njemu.

Poruka Božje riječi snažna je i važna i nama danas, jer Božji Sin se utjelovio ne samo da uđe u kuću Marte i Marije, već da uđe u svaku našu obitelj i kuću. A kao što ga je Marta primila pod svoj krov, na to je pozvan i svatko od nas, bilo kao pojedinac, bilo cijele obitelji. A primiti Isusa u svoju kuću, ne znači samo staviti njegovu sliku, križ ili neko drugo obilježje na zid svoga doma, već je neophodno primiti ga kako bismo ga slušali, kao što ga je Abraham slušao otajstveno dok je slušao Božje glasnike, ili pak kao što je slušala Martina sestra Marija koja mu je sjela do nogu posvećujući se pozornom slušanju njegovih pouka. Samo tako ga primamo na autentičan način ako ga primamo kao Učitelja koji je sposoban poučavati nas božanskoj istini života poradi koje je i došao među nas.

Danas više nego ikada naše ga obitelji trebaju primiti i trebaju živjeti od njegove prisutnosti, kao što je živjela Marija dok ga je slušala, jer istinski živimo u onoj mjeri u kojoj smo u pravom zajedništvu s njime, u kojoj upijamo njegovu riječ kao svjetlo i vodiču života i ukoliko srce ispunjamo otajstvom

Claude Simpol,
Krist u kući Marije i Marte, 1704.

njegove ljubavi koja nas ispunja obiljem svoje slave. Samo po njemu koji ulazi u naše živote i u naše obitelji možemo doći do punine mudrosti i milosti, te njegovim naukom i životom možemo i sami privoditi druge do savršenstva, kako je to činio i sveti Pavao koji veli: »Njega mi navješćujemo, opominjući svakoga čovjeka, poučavajući svakoga čovjeka u svoj mudrosti da bismo svakoga čovjeka doveli do savršenstva u Kristu.» Prio- nimo sa svom ozbiljnošću na ovu zadaću, te privodimo sebe i svoje obitelji pravom savršenstvu dajući se poučiti svoj mudrosti života, jer je to preduvjet bolje budućnosti na zemlji i zalag vječne proslave u nebesima svakog pojedinca i cijelog naroda.

Ivan Bodrožić

Sedamnaesta nedjelja kroz godinu

24. srpnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Bog je u svom svetom prebivalištu, Bog što u svom domu ujedinjuje svoj narod: on daje moć i silu narodu svome. (Ps 68, 6-7.36)

ZBORNA MOLITVA

Bože, zaštito i uzdanje naše, bez tebe ništa nije valjano, ništa sveto. Umnoži nad nama svoje milosrđe da se po tvom promislu i vodstvu tako služimo zemaljskim dobrima te srcem prionemo za nebeska. Po Gospodinu

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti darove dobivene od tvoje darežljivosti, da nam po tvojoj milosti posvete svagdašnji život i dovedu nas u vječnu radost. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina i ne zaboravi dobročinstava njegovih! (Ps 103, 2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, primili smo pričest, spomendar muke tvoga Sina. Molimo te da nam bude na spasenje što nam je u svojoj neiskazanoj ljubavi on darovao. Koji živi.

Prvo čitanje Post 18, 20-32

Čitanje Knjige Postanka

U one dane: Reče Gospodin: »Velika je vika na Sodomu i Gomoru! Grijech je njihov pretežak. Idem dolje da vidim rade li zaista kako veli vika što je stigla do mene pa da znam.« Oni ljudi krenu odanle prema Sodomi. Abraham je još stajao pred Gospodinom pa se primače bliže i reče: »Hoćeš li iskorijeniti i nevina s krivim? Možda ima pedeset nevinih u gradu. Zar ćeš uništiti mjesto radije nego ga poštedjeti zbog pedeset nevinih koji budu ondje? Daleko bilo od tebe da takvo što učiniš: da ubijaš nevina i kriva pa da i nevini i krivi prođu jednako! Daleko bilo to od tebe! Zar da ni sudac svega svijeta ne radi pravo?« Nato reče Gospodin: »Ako nađem u gradu Sodomi pedeset nevinih, zbog njih ću oprostiti cijelomu mjestu.« Abraham će opet: »Ja se evo usuđujem govoriti Gospodinu, ja, prah i pepeo! Da slučajno bude pet manje od pedeset? Bi li uništio sav grad zbog te petorice?« On odgovori: »Neću ga uništiti ako ih ondje nađem četrdeset i pet.« I dometnu Abraham: »Ako ih se možda nađe četrdeset?« Odgovori: »Neću to učiniti zbog četrdesetorice.« Abraham će opet: »Neka se Gospodin ne ljuti ako nastavim. Ako ih se ondje nađe možda trideset?« Odgovori: »Neću to učiniti ako ih ondje nađem trideset.« I opet će Abraham: »Još se usuđujem govoriti Gospodinu. Ako ih se možda ondje nađe dvadeset?« Odgovori: »Neću uništiti grada zbog te dvadesetorice.« Nato će Abraham: »Neka se Gospodin ne ljuti ako progovorim još samo jednom: Ako ih je slučajno ondje samo deset?« Odgovori: »Neću uništiti grada zbog te deseterice.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 138, 1-3, 6-8**Pripjev:** Kad sam te zazvao, uslišio si me, Gospodine.

Zahvaljujem ti, Gospodine, iz svega srca jer si čuo riječi mojih usta.

Pred licem anđela pjevam tebi, bacam se nice prema svetom hramu tvojemu.

Zahvaljujem imenu tvojem za tvoju dobrotu i vjernost.

Kad sam te zazvao, uslišio si me, dušu si moju pokrijepio.

Zaista, uzvišen je Gospodin, ali gleda na ponizna, a oholicu izdaleka poznaje.

Kročim li kroz nevolje, ti mi život čuvaš, pružaš ruku proti gnjevu mojih dušmana.

Gospodine, tvoja me desnica spašava!

Gospodin će dovršiti što započe za me!

Gospodine, vječna je ljubav tvoja:

djelo ruku svojih ne zapusti!

Drugo čitanje Kol 2, 12-14

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo: S Kristom suukopani u krštenju, u njemu ste i suuskrsli po vjeri u snagu Boga koji ga uskrsi od mrtvih. On i vas, koji bijaste mrtvi zbog prijestupa i neobrezanosti svoga tijela, i vas on oživi zajedno s njime. Milostivo nam je oprostio sve prijestupe, izbrisao zadužnicu koja propisima bijaše protiv nas, protivila nam se. Nju on ukloni pribivši je na križ.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Rim 8, 15bc

Primiste Duha posinstva: u njemu kličemo: »Abba! Oče!«

Evanđelje Lk 11, 1-13

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Jednom je Isus na nekome mjestu molio. Čim presta, reče mu jedan od učenika: »Gospodine, nauči nas moliti kao što je i Ivan naučio svoje učenike.« On im reče: »Kad molite, govorite: Oče! Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje! Kruh naš svagdanji daji nam svaki dan! I otpusti nam grijehе naše: ta i mi otpuštamo svakom dužniku svojem! I ne uvedi nas u napast!« I reče im: »Tko to od vas ima ovakva prijatelja? Pođe k njemu o ponoći i rekne mu: 'Prijatelju, posudi mi tri kruha. Prijatelj mi se s puta svratio te nemam što staviti preda nj!' A onaj mu iznutra odgovori: 'Ne dosađuj mi! Vrata su već zatvorena, a dječica sa mnom u postelji. Ne mogu ustati da ti dadnem...' Kažem vam: ako i ne ustane da mu dadne zato što mu je prijatelj, ustat će i dati mu što god treba zbog njegove bezočnosti. I ja vama kažem: Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu tko kuca, otvorit će se. A koji je to otac među vama: kad ga sin zaište ribu, zar će mu mjesto ribe zmiju dati? Ili kad zaište jaje, zar će mu dati štipavca? Ako dakle vi, iako zli, znate dobrim darima darivati djecu svoju, koliko li će više Otac s neba obdariti Duhom Svetim one koji ga zaištu!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	81	Bog je u svom svetom hramu
Otpjevni psalam:		Kad sam te zazvao (ŽV 7/2007)
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
Pričesna:	241	Oče naš dobri, slavimo ti ime
	248–256	Zdravo Tijelo
	140	Dobro je slaviti Gospodina
Završna	XXIV	Jubilejski himan

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, puni povjerenja u moć iskrene i ustrajne molitve, uputimo nebeskom Ocu ove prošnje kako bismo po njima primili obilje njegove ljubavi i shvatili što nam je namijenio u svome planu spasenja:

1. Tvoj je Sin svoje učenike poučio kako trebaju moliti. Daj da molitva svete Crkve bude istinsko otkrivanje tvoje ljubavi prema nama, i težnja za stvaranjem boljeg i pravednijeg društva, molimo te.
2. U molitvi ne nalazimo samo utjehu za probleme, već i snagu za svaki novi dan. Daj da papa, biskupi i svećenici u molitvi crpe snagu za sve izazove koje im povjeravaš, molimo te.
3. U svetoj Crkvi postoje mnoge redovničke zajednice posvećene molitvi. Blagoslovi im sklopljene ruke kako bi njihova molitva urodila stotrukim plodovima, molimo te.
4. Opiremo se molitvi braneći se kako u svijetu današnjice nemamo dovoljno vremena. Smiluj se našoj nevjeri i podaj nam shvatiti kako molitva nije samo obaveza svakog kršćanina, već poziv za radosni susret s tobom, koji nas neizmerno ljubiš, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli u nadi da će prispjeti u tvoje nebesko kraljevstvo. Kada pokucaju na vrata tvoga srca, budi im milosrdan i pripusti ih k svome nebeskom stolu, molimo te.

Oče nebeski, učiš nas da tko god ište, prima, i tko traži, taj i nalazi. Neka nas tvoja dobrota uvijek i u svemu prati i bude nam uzor za stvaranje boljšeg svijeta, a ustrajna nas molitva vodi putem vječnosti do konačnog smiraja u tebi.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Molitva – istinski susret s nebeskim Ocem

Današnja nedjelja nalazi se na polovici liturgijskog vremena kroz godinu. Ovo vrijeme nije *slabo* ili manje važno vrijeme u odnosu na velike cikluse tzv. *jakih* vremena proslave Kristovih otajstava utjelovljenja i otkupljenja, već je poziv da se plodovi radosnog susreta s Gospodinom žive u redovitosti svakodnevnog života. Stoga je i tema misnih čitanja današnje nedjelje usmjerena na važnost molitve kao jednog od temeljnih i redovitih načina autentičnog kršćanskog života i odnosa s Bogom. Misna čitanja potiču na ispravan stav molitve kroz koju se vjernici duhovno izgrađuju, oplemenjuju dobrim djelima vlastiti život, ali i život zajednice.

Isusov poziv na ispravnu molitvu

Današnji ulomak iz evanđelja donosi Kristovu molitvu *Oče naš*. Sveti Luka opisuje da se Isus jednoga dana zadržava na jednom mjestu u molitvi, a nakon što je dovršava jedan od učenika mu upućuje zamolbu da i njih nauči moliti. Isus tada izgovara molitvu *Oče naš* i kroz dvije kratke prisposode pojašnjava značenje strpljive i ustrajne molitve s kojom se učenici trebaju obraćati Bogu. Apostolima je poznato da je Ivan Krstitelj naučio svoje učenike moliti, vidjeli su Isusa kako moli na samotnim mjestima, stoga su i sami htjeli moliti na jednak način. Njihova želja je iskrena s nakanom da im molitva podari u životu onu istu snagu duha koju su vidjeli kod Ivana i samog Isusa. Način na koji Krist moli privlači pozornost učenika pa današnja nedjelja oblikuje našu molbu da Krist i nas nauči moliti kako bismo molitvu prepoznali kao jedno od temeljnih obilježja života vjere i radosnog susreta s Bogom.

Ako pozornije promotrimo Kristovu poruku u današnjem odlomku, primijetit ćemo da nas njegovo pojašnjenje molitve zahvaća na mnogo dublji način. Učenici u Isusovu primjeru doživljavaju da je molitva važan element koji je u njegovu životu izvor snage i predanja u Očeve ruke. Stoga Isus

učenike ne uči nekim fiksiranim molitvenim obrascima što nam potvrđuje i činjenica da molitva *Oče naš* u Lukinom i Matejevom evanđelju nije identična. Učenici već znaju moliti, a ipak osjećaju da je u Isusovoj molitvi nešto drugačije, novi način usmjerenosti Bogu. Novost kršćanske molitve na temelju Isusove pouke sastoji se u novom odnosu s Bogom, kojega se zaziva kao Oca. Riječi sv. Pavla u današnjemu drugom čitanju pojašnjavaju zašto se Boga može nazvati Ocem: smrću Krista, Sina Božjega, oprošteni su nam svi grijesi i prijestupi pa sada s Bogom možemo imati sinovski odnos.

Sveti Luka u nastavku evanđelja donosi još nekoliko Isusovih pouka o tome kako ispravno moliti. Isus nas prije svega poziva da svaku molitvu upravimo Ocu s povjerenjem jer će svaka iskrena molitva biti uslišana: »Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!« U prisposodi Isus ističe da zemaljski otac svojoj djeci daje samo dobra i ne želi ih prevariti. Kako bi nam Otac, najbolji od svih zemaljskih očeva, mogao poslati nešto loše kada ga mi njegova djeca zamolimo za pomoć? Prisposoda o čovjeku koji traži pomoć od svog prijatelja također donosi sličnu pouku: ako zemaljski prijatelj ne može otpraviti onoga koji mu se obraća za pomoć čak i ako zatraži njegovu pomoć u najgorim okolnostima, još će više Bog kao naš najbolji prijatelj uslišati naše molitve.

Važnost ustrajne molitve

Kršćanska molitva nije samo jedna od duhovnih aktivnosti već postaje prizma kroz koju na nov način promatramo svijet i život oko nas. U molitvi otkrivamo autentičan kršćanski stil života, uklanjamo sve maske i lažne slike koje stvaramo pred drugima te izražavamo svoju najintimniju bit. Nakon objave otajstva Kristove sinovske molitve, za nas kršćane ova najintimnija jezgra je to što postajemo *djeca*, sa stavom poniznosti pred Bogom, ali i puni povjerenja u nebeskog Oca. Moliti

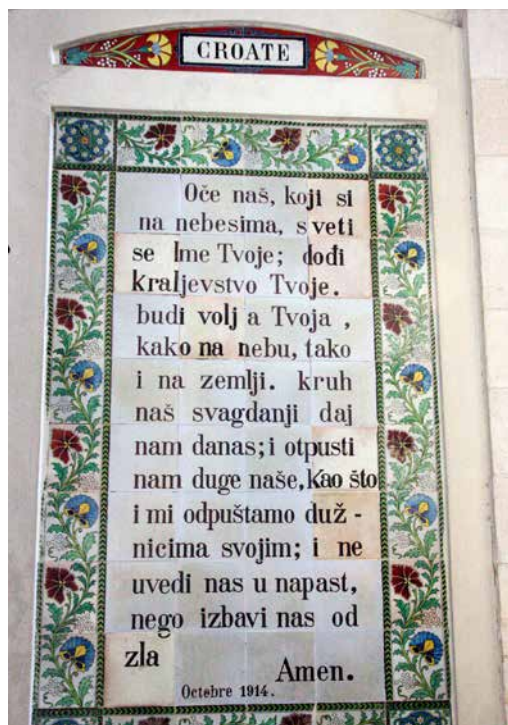
ne znači pokušavati nametnuti svoju volju ili želje Bogu, nego tražiti od njega da nas stavi na raspolaganje njegovu planu spasenja. Upravo to molimo riječima »dođi kraljevstvo tvoje« u molitvi Oče naš. Prečesto naše molitve umjesto toga gledaju u neposredno i ljudski opipljivo, bez da se naše duhovne oči susretnu s Očevim milosrdnim pogledom.

Važnost strpljive i ustrajne molitve posebno je istaknuto i u današnjem prvom čitanju. Sveti pisac govori nam o Abrahamovoj hrabroj i upornoj molbi Gospodinu da podari milosrđe Sodomi i Gomori, gradovima ispunjenima pakošću i grijehom, pa makar samo zbog prisutnosti nekih pravednika. Nažalost, tih pravednika ipak nema i grad će kasnije biti uništen. No, ono što je puno važnije jest da biblijski tekst naglašava svu vrijednost zagovora ove molitve patrijarha Abrahama, »našeg oca u vjeri«. Poruka je važna jer pokazuje da Božja kazna nije posljedica neopozivog predodređenja. Zagovor ljudi poput Abrahama koji poznaju Božju ljubav sposoban je probuditi njegovo milosrđe. Stoga i naše molitve trebaju biti pune povjerenja, strpljive i ustrajne.

Molitva – prihvaćanje Božje ljubavi

Drevna kršćanska tradicija preporučuje molitvu Oče naš »tri puta na dan« (usp. *Didaché* VIII, 3), odnosno ujutro, u podne i navečer. To je temeljna molitva koja u nama čuva odnos prema Bogu kao njegovih sinova i kćeri. Kao sinteza cijelog Evanđelja mnogo je više od formule koju treba recitirati; izražava stav koji treba inkorporirati u vlastitu kršćansku egzistenciju. Antropocentrična vizija, danas česta u vjerničkom iskustvu, riskira svesti molitvu na individualističku formu i jednostavnu aktivnost razmišljanja, s ciljem da se pronade vlastita psihološka ravnoteža. Molitva nije samo osobni stav, već je prije svega slušanje, ne samo prirode, povijesti i sebe, nego prije svega slušanje Božje Riječi. Bog je u početku *Riječ* (usp. *Iv* 1, 1), no za čovjeka se u početku nalazi stav *slušanja*.

Kada se bolje promotri Kristov život i javno djelovanje, može se zaključiti da i nije učio

Ploča s molitvom Očenaš na hrvatskom jeziku smještena na ulazu u crkvu Pater Noster

svoje učenike drugome, nego molitvi. Učio ih je živom zajedništvu s Ocem, što je bit svakog molitvenog stava. Isus nas poziva da ne molimo samo za naše nakane i želje, već da kroz molitvu najprije otkrijemo Očevu ljubav, kako bi uvijek mogli s većom zahvalnošću i s većim pouzdanjem prihvatiti ono što nam je Otac namijenio u svome planu spasenja. Ako uistinu postanemo svjesni koliko nas Otac ljubi, onda ćemo poput Isusa biti u živom zajedništvu Očeve ljubavi koja nas čini njegovom djecom i autentičnim kršćanima. Ako je veliko Očevo srce, mora biti veliko i srce djece koja traže pomoć. Molitva ne traži samo nešto, nego je stav prinosa vlastitoga srca i spremnost da ga se obnovi obraćenjem. Ispravna molitva ne traži samo materijalna dobra, nego je otvorenost daru Duha Svetoga koji prožima čovjekovo srce.

Milan Dančuo

Osamnaesta nedjelja kroz godinu

31. srpnja 2022.

ULAZNA PJESMA

O Bože, spasi me,
Gospodine, u pomoć mi
pohitaj! Ti si pomoć moja i
spasitelj: Gospodine, ne
kasni!
(Ps 70, 2.6)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, vođo i
stvoritelju naš, mi se
tobom ponosimo. Nek
nad nama bude tvoja
dobrota. Obnovi u nama
što je tebi drago i sačuvaj
što si obnovio.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Posveti, molimo,
Gospodine, ovaj prinos i
primi našu unutarnju žrtvu:
učini da ti postanemo
vječnim darom.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam kruh života, go-
vori Gospodin: Tko do-
lazi k meni, neće oglad-
njeti; tko vjeruje u mene,
neće ožednjati nikada.
(Iv 6, 35)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ti nas
oživljuješ nebeskim
darom: prati nas stalnom
ljubavlju i učini dostojnima
vječnog otkupljenja.
Po Kristu.

Prvo čitanje Prop 1, 2;2,21-23

Što ima čovjek od sve brige srca svoga?

Čitanje Knjige Propovjednikove

Ispraznost nad ispraznošću, veli Propovjednik, ispraznost nad ispraznošću, sve je ispraznost! Jer čovjek se trudi mudro i umješno i uspješno, pa sve to mora ostaviti u baštinu drugomu koji se oko toga uopće nije trudio. I to je ispraznost i velika nevolja. Jer što on dobiva za sav svoj napor i trud koji je pod suncem podnio? Jer svi su njegovi dani doista mukotrpni, poslovi mu puni brige; čak ni noću ne miruje srce njegovo. I to je ispraznost.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 90, 3-6.12-14.17

Pripjev: Gospodine, ti nam bijaše okrilje od koljena do koljena.

Smrtnike u prah vraćаш
i veliš: »Vratite se, sinovi ljudski!«
Jer je tisuću godina u očima tvojim
ko jučerašnji dan koji je minuo
i kao straža noćna.

Razgoniš ih ko jutarnji san,
kao trava su što se zeleni:
jutrom cvate i sva se zeleni,
a uvečer već se suši i vene.

Nauči nas dane naše brojiti
da steknemo mudro srce.
Vrati se k nama, Gospodine! Ta dokle ćeš?
Milostiv budi slugama svojim!

Jutrom nas nasiti smilovanjem svojim
da kličemo i da se veselimo u sve dane!
Dobrota Gospodina, Boga našega,
nek bude nad nama!
Daj da nam uspije djelo naših ruku,
djelo ruku naših nek uspije!

Drugo čitanje Kol 3, 1-5.9-11

Tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo: Ako ste suuskrsli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijetete i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi. Umrtnite dakle udove svoje zemaljske: bludnost, nečistoću, strasti, zlu požudu i pohlepu – to idolopoklonstvo! Ne varajte jedni druge! Jer svukoste staroga čovjeka s njegovim djelima i obukoste novoga, koji se obnavlja za spoznanje

po slici svoga Stvoritelja! Tu više nema: Grk – Židov, obrezanje – neobrezanje, barbar – skit, rob – slobodnjak, nego sve i u svima – Krist.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 5, 3

Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!

Evanđelje Lk 12, 13-21

Što si pripravio, čije će biti?

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme: Netko iz mnoštva reče Isusu: »Učitelju, reci mome bratu da podijeli sa mnom baštinu.« Nato mu on reče: »Čovječe, tko me postavio sucem ili djeliocem nad vama?« I dometnu im: »Klonite se i čuvajte svake pohlepe: koliko god netko obilovao, život mu nije u onom što posjeduje.«

Kaza im i prisposobu: »Nekomu bogatu čovjeku obilno urodi zemlja pa u sebi razmišljaše: 'Što da učinim? Nemam gdje skupiti svoju ljetinu.' I reče: 'Evo što ću učiniti! Srušit ću svoje žitnice i podignuti veće pa ću ondje zgrnuti sve žito i dobra svoja. Tada ću reći duši svojoj: dušo, evo imaš u zalihi mnogo dobara za godine mnoge. Počivaj, jedi, pij, uživaj!' Ali Bog mu reče: 'Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripravio, čije će biti?' Tako biva s onim koji sebi zgrće blago, a ne bogati se u Bogu.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Obratimo se usrdnim molitvama Bogu Ocu kako bi nas svojom očinskom ljubavlju poučio ispravnoj težnji za nebeskim dobrima. Molimo zajedno:

Daj da svučemo staroga čovjeka!

1. Sveti nas Pavao opominje da ne težimo za zemaljskim, već nebeskim. Neka tvoja Crkva uvijek pogled usmjerava u nebeske vrednote i njima teži u svim svojim nastojanjima, molimo te.
2. Istinska je ljudska čežnja sabiranje blaga na nebesima. Oslobodi pastire svoje Crkve svake navezanosti na zemaljska dobra kako bi svaki svoj korak i pothvat usmjerili na vršenje tvojih zapovijedi, molimo te.
3. Masovni mediji pokušavaju preuzeti vlast nad ljudskim dušama namećući materijalno blagostanje kao izvor istinske sreće. Otrijezni nas te zablude i podaj uvidjeti kako istinsko blagostanje čine dobra djela učinjena bližnjima, molimo te.
4. Mnogi u uživanju zemaljskih dobara svojom pohlepom lišavaju bližnje osnovnih životnih potreba. Svojom ih blagošću opomeni i usmjeri na pravi put kako ih pohlepa ne bi odvela u propast, molimo te.
5. U našoj sredini postoje mnogi siromašni i napušteni. Oslobodi nas sljepoće spram njihove bijede te nam otvori srce i ruke za pružanje svake vrste pomoći potrebitima, molimo te.

Bože Oče, u ljudskoj je naravi težnja za bezbrižnim životom i posjedovanjem zemaljskih dobara. Iako smo potrebni i takvog blagostanja, daj nam ispravno koristiti što si nam darovao kako svoje i duše bližnjih ne bismo odvratili od pravoga puta, već usmjerili na put spasenja.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	78.3	O Bože, spasi me
ili	227	O silni, jaki Bože
Otpjevni psalam:		Gospodine, ti nam bijaše okrilje (ŽV 9/2007)
Prinosna:	325	Evo Bože, kruha, vina
ili	232	Gospodine, primi
Pričesna:	200	O Kruše živi, milosni Kruše života (gl. prilog, str. 40.)
	275-277	Veselo svetkujmo
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio

Religiozna privlačnost pohlepe

Postoji li religiozna privlačnost pohlepe? Pavao će u poslanici Timoteju nazvati pohlepu »Radix omnium malrum avaritia« (Korijen svakoga zla je pohlepa, *Tim* 6, 10). Starozavjetni tekstovi obiluju govorom o pohlepi kao temelju za umnažanje grijeha i zaborava Boga (usp. *Pnz* 8, 12-14; *Pnz* 32, 15; *Izr* 30, 7-9; *Job* 31, 24-28). Pojavljuju se sekularne teorije koje pohlepu uspoređuju s materijalističkom bolešću, dok je zapadna civilizacija utonula u čelični zagrljaj konzumerizma koji nije zabilježen u ljudskoj povijesti. U srednjem vijeku teolozi su pohlepu smatrali ne samo smrtnim grijehom, nego i zarazom, smrtonosnom bolešću gdje zahvaćeni bolesnik grabi i bogati se dok ne umre izbezumljen od silne grabeži.

U suštini raširene pohlepe konzumerističke zapadne civilizacije nalazi se čovjekova vječna težnja za srećom. Međutim, prostor koji je nekada zauzimala vjera u Boga i svijest o prolaznosti života i vječnoj sreći nakon smrti, što je čovjeku pomagalo da se nosi s često surovom stvarnošću i zna cijeniti trenutke mira i radosti u životu. Religiozna privlačnost pohlepe za mnoge je ljude na prvo mjesto stavila sreću kao uživanje u materijalnim stvarima, koje su potisnule prostor života koji je nekada zauzimala vjera u Boga. Gospodarstvo i nezaustavljivi gospodarski rast i napredak stekli su gotovo sakralni status, a ekonomija, poput Boga, uvijek može zadovoljiti sve naše potrebe. Razvilo se gotovo mistično poimanje napretka i gospodarske sigurnosti, kao nešto tajanstveno i ritualno. U srži svega nalazi se pohlepa koja mentalno zatvara čovjeka transcendentnom i usmjereva ga u lažnu sigurnost materijalnog obilja.

Pohlepa izvor idolopoklonstva

Za Propovjednika su muka, rad, bogatstvo, ali i ljubav, život i mudrost, ispraznosti, jer su prolazne. To je za njega niz nesuvislih čina koji završavaju u starosti i neizbježnoj smrti. Uzimajući doslovno ovaj tekst zapalo

bi se u teški pesimizam i ispraznost života. Propovjednikov govor treba promatrati iz perspektive vječnosti, jer mnogi čovjekovi veliki naponi na zemlji troše njegove duhovne, intelektualne i fizičke snage, a sve je obilježeno prolaznošću, nestalnošću i nesigurnošću. Pravi odgovor može se dobiti na početku Augustinovih »Ispovijesti«: *Nemirno je srce naše, Bože, dok se ne smiri u tebi!* U obzoru Boga, odnosno vječnosti, trajnosti i postojanosti čovjek nalazi smisao, puninu i trajnu radost u zemaljskom životu.

Na tu stvarnost i Pavao upozorava u današnjoj Poslanici Kološanima, gdje poziva sve one koji su Kristovi da svoj pogled usmjere prema nebeskim, Božjim stvarnostima, jer navezanost na zemaljska dobra potamnjuje tu stvarnost, jednako kao i činjenicu da preobražen čovjek koji živi iz Kristova uskrsnuća mora biti nenavezan na sve ono što se protivi životu s Bogom. Ovdje nije prisutan dualizam koji isključuje materijalno i duhovno, nego upozorenje prema kojem se materijalna stvarnost prihvaća i živi u odnosu na vječnost. Pavao ne osuđuje svijet (zemlju, zemaljsko) jer je to stvarnost stvorena od Boga, nego postavlja zdravi balans između duhovnog i materijalnog kako bi vjernici mogli biti slobodni u raspolaganju materijalnim, ali usmjereni na pravi izvor trajne sreće, na život s Kristom u Bogu. Zato odmah prelazi na govor o ključnim zamkama koje su prikriveno idolopoklonstvo.

Među svim nabrojenim zlima pohlepa se očituje kao izvor većine. Kao plodovi pohlepe očituju se bolesna ambicioznost, koja je zla požuda za posjedovanjem, moći i utjecajem; škrtost, koja isključuje dobro drugoga i stvara kruti egoizam; neumjerenost koja ruši sve opće moralne standarde i redovito vodi u hedonizam povezan s bludnošću, koja potiče neograničenu i neumjerenu seksualnost u kojoj je sve dozvoljeno. Također neumjerenost pohlepe očituje se i na području hrane i pića, ali i nekontroliranih

Gerard de Jode, *Parabola o bezumnom bogatašu*, 1585.

strasti koje sve više vode u želju za vlašću, posjedovanjem, popularnošću i moći. Pohlepa koja se ukorijeni u čovjeku traži sve više i više, ne poznaje granice, stvara privid važnosti i moći, a u biti zarobljava, navezuje i stvara negativan misaoni svijet i emotivni život. Čovjek zarobljen pohlepom čvrsto je okovan verigama zla i grijeha, uvjeren da posjeduje sigurnost i zadovoljstvo.

Pohlepa vodi u bezumnost

Idolopoklonstvo pohlepe isključuje svaki oblik religioznog i transcendentnog. Štovanje idola nespontanog napretka i sigurnosti u materijalnom predstavlja napad na Božja isključiva prava na ljudsku ljubav, povjerenje i služenje. Materijale stvar zamjenjuju Boga i vode u put suprotan Božjem. Takav stav, životni stil i mentalni sklop materijalističke idolatrije isključuje svaku misaonu aktivnost i duhovnu praksu usmjerenu na Boga, stoga stvara bezumnog čovjeka. To nije osoba bez znanja, koja ne razmišlja, niti mentalno nesposobna, nego čovjek uma usmjerenog na krivi izvor sigurnosti i jeftinog zadovoljstva, koji vodi u kruti mentalni egoizam, emotivnu nezrelost i nezdrave emocije te naposljetku u promašeni život. Isus u današnjem evanđelju ne ulazi previše u zemaljske poslove, niti

ih osuđuje, oni su dio svakodnevnog života, nego upućuje i kroz prisporodbu objašnjava koliko nerazumno čovjek može postati zarobljen pohlepom, da izgubi smisao života. *Počivaj, jedi, pij, uživaj!* tipičan je hedonizam koji sa sobom povlači katalog grijeha koje Pavao spominje u Poslanici Kološanima: bludnost, nečistoća, strast, zla požuda, i naravno pohlepa. Takvog čovjeka Isus kratko i jasno naziva Bezumnikom. Jer mu je pohlepa stavila krive prioritete, pomutila mu zdravo promišljanje i zarobila um, odvlačeći ga od bogatstva koje se stječe životom s Bogom.

Isus ne osuđuje bogatstvo kao grijeh, nego krivi pristup koji zarobljava jer krivo poimanje bogatstva stvara vjerovanje u vlastitu svemogućnost, a ne u Boga, što je slučaj kod nerazumnog, bezumnog bogataša iz evanđelja. Zdrav odnos prema posjedovanju ne uključuje dualizam, koji isključuje materijalno kao zlo, a duhovno kao dobro, nego znači zdrav duhovan život usmjeren na Boga, odakle proizlazi mudrost u nošenju s materijalnim bogatstvom i zdrav moralan život. Povezan s vječnošću, vječnim dobrima, razborit čovjek zna se zdravo i razumno nositi s materijalnim i bogatstvom, a da ne upadne u idolopoklonstvo pohlepe i bezumnost.

Daniel Patafta

Preobraženje Gospodinovo

6. kolovoza 2022.

ULAZNA PJESMA

U sjajnom se oblaku
ukaza Duh Sveti, i začu
se Očev glas: Ovo je Sin
moj, Ljubljeni! U njemu
mi sva milina! Slušajte ga!
(Usp. Mt 17, 5)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si u Kristovu
preobraženju potvrdio
otajstva naše vjere
svjedočanstvom Zakona i
proroka i unaprijed
pokazao naše božansko
posinjenje. Daj da
slušamo glas tvoga
ljubljenoga Sina te
zavrijedimo biti njegovi
subaštinici. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Posveti, Gospodine,
molimo, ove darove
Preobraženjem svoga
Sina. Obasjaj nas
njegovim svjetlom, i očisti
od grijeha. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Kad se Krist očituje, bit
ćemo njemu slični, jer
vidjet ćemo ga kao što
jest. (1Iv 3, 2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, daj da nas
ova pričest promijeni na
sliku Isusa Krista, čiju si
slavu očitovao čudesnim
preobraženjem. Koji živi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dn 7, 9-10.13-14

Odijelo mu bijelo poput snijega.

Čitanje Knjige proroka Daniela

Gledao sam: Prijestolja bjehu postavljena i Pradavni sjede. Odijelo mu bijelo poput snijega; vlasi na glavi kao čista vuna. Njegovo prijestolje kao plamenovi ognjeni i točkovi kao žarki oganj. Rijeka ognjena tekla, izvirala ispred njega. Tisuću tisuća služahu njemu, mirijade stajahu pred njim. Sud sjede, knjige se otvoriše. Gledah u noćnim viđenjima i gle s oblacima nebeskim dolazi kao Sin čovječji. On se približi Pradavnome i dovedu ga k njemu. Njemu bi predana vlast, čast i kraljevstvo, da mu služe svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova vlast je vječna, nikada neće proći, kraljevstvo njegovo vječno, nikada propasti neće.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 97, 1-2.5-6.9

Pripjev: Gospodin kraljuje, Svevišnji – nad svom zemljom!

Gospodin kraljuje: neka kliče zemlja,
nek se vesele otoci mnogi!

Oblak i tama ovijaju njega,

pravda i pravo temelj su prijestolja njegova.

Brda se tope pred Gospodinom ko vosak,
pred vladarom sve zemlje.

Nebesa navješćuju pravednost njegovu,
svi narodi gledaju mu slavu.

Ti si, Gospodine,

Svevišnji – nad svom zemljom,

visoko, visoko nad bozima svima.

Drugo čitanje 2Pt 1, 16-19

Taj Glas s neba čusmo.

Čitanje Druge poslanice svetoga Petra apostola

Predragi! Nismo vam navijestili snagu i Dolazak Gospodina našega Isusa Krista slijedeći izmudrene priče, nego kao očevici njegova veličanstva. Od Oca je doista primio čast i slavu kad mu ono od uzvišene Slave doprije ovaj glas: »Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, u njemu mi sva milina!« Taj glas, koji s neba dopiraše, čusmo mi koji bijasmo s njime na Svetoj gori. Tako nam je potvrđena proročka riječ, te dobro činite što uza nju prianjate kao uza svjetiljku što svijetli na mrklju mjestu – dok Dan ne osvane i Danica se ne pomoli u srcima vašim.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 37, 5c

Ovo je Sin moj, Ljubljeni!

U njemu mi sva milina! Slušajte ga!

Evandjelje Lk 9, 28-36

Čitanje svetog Evandjelja po Lukii

U ono vrijeme: Povede Isus sa sobom Petra, Ivana i Jakova te uziđe na goru da se pomoli. I dok se molio, izgled mu se lica izmijeni, a odjeća sjajem zablista. I gle, dva čovjeka razgovarahu s njime. Bijahu to Mojsije i Ilija. Ukazali se u slavi i razgovarali s njime o njegovu Izlasku, što se doskora imao ispuniti u Jeruzalemu. No Petra i njegove drugove bijaše svladao san. Kad se probudiše, ugledaše njegovu slavu i dva čovjeka koji stajahu uza nj. I dok su oni odlazili od njega, reče Petar Isusu: »Učitelju, dobro nam je ovdje biti. Načinimo tri sjenice: jednu tebi, jednu Mojsiju, jednu Iliji.« Nije znao što govori.

Dok je on to govorio, pojavi se oblak i zasjeni ih. Ušavši u oblak, oni se prestrašiše. A glas se začu iz oblaka: »Ovo je Sin moj, Iza-branik! Njega slušajte!« I upravo kad se začu glas, osta Isus sam. Oni su šutjeli i nikomu onih dana nisu kazivali što su vidjeli.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.4	U sjajnom se oblaku
ili	I	Svi kliknimo Kristu
Otpjevni psalam:		Gospodin kraljuje (ŽV 7/2009)
Prinosna:	211	Isus Krist je slika Božja
ili	229	Od Božje snage
Pričesna:	184 (283)	Ti divni Kralj si nebesnik
	201	O svjetlo duša, Isuse
	218	Nebom glasi odjekuju
	159	Hvalite Gospoda s nebesa
Završna:	753	Do nebesa
ili	207	Prigni se svako koljeno

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, Bogu Ocu koji je sve predao svome Sinu, obratimo se usrdnim molitvama, kako bi i nas preobrazio na svoju sliku i učinio dostojnima svoga kraljevstva. Molimo zajedno:

Preobrazi nas na svoju sliku!

1. Dok je molio na gori, tvoj se Sin pred svojim učenicima preobrazio i pokazao im svoje božansko lice. Daj da usrdna molitva Crkve preobražava lice svijeta prema tvojim zapovijedima, molimo te.
2. Kristovi su učenici poželjeli ostati u slavi njegova preobraženja. Podaj svećenicima slijediti primjer učenikâ te u božanstvu tvoga Sina crpiti snagu za rad i djelovanje, molimo te.
3. Ljepota preobraženja uskoro će se pretvoriti u patnju i bol unakaženja Kristova na križu. Učini nas spremnima u životu prihvaćati obje spoznaje kao sastavni dio puta prema vječnosti, molimo te.
4. Kročimo utabanim stazama ovoga života i branimo se da nemamo vremena za promjene. Preobrazi naša okorjela srca i podaj nam shvatiti kako je svaki novi dan prilika za istinsko obraćenje, molimo te.
5. Iz oblaka si progovorio apostolima neka slušaju tvoga Sina. Daj da ga za života u svemu slušamo, a po smrti budemo preobraženi za vječnost u tvome kraljevstvu, molimo te.

Oče, rekao si kako je sva millina u tvome Sinu Isusu, koji je poradi nas grešnika svoje čovječstvo ostvario u patnji i raspeću, a božanstvo u slavnome uskrsnuću. Hrabri nas u ljudskim djelima božanskih nastojanja za život vječni.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Objava slave u življenju sablazani križa

U evanđelju je Kristovo preobraženje smješteno u krucijalni trenutak u kojem su učenici prepoznali u Isusu Mesiju, te on objavljuje da će se sada dovršiti djelo spasenja, tj. da će objava njegove prave slave biti uskrsnuće, što nužno uključuje prolaz kroz patnju i smrt. Upravo ovaj kontekst u evanđelju o Isusovom preobraženju svjedoči o njegovom životu i o plodnosti u životu kršćanina. Isus se objavljuje kao onaj koji ispunjava Pisma (Lk 24, 44) i njihova proročanstva o Mesiji, Sluzi Božjemu i Sinu Čovječjemu.

Svjetlo od svjetla

U liturgijskom slavlju svetkovina najvećih otajstava kršćanske vjere, Božića i Uskrsa, dominira simbol svjetla. Taj simbol prisutan je i o blagdanu Preobraženja Gospodinova, koji u srži slavlja ističe otajstvo svjetla. *Adest dies celebris; Quo lux luxit tenebris*, pjeva srednjovjekovnu himnu (*Sequentiae Ineditae des Mittelalters*, ur. G. M. Dreves, Leipzig 1890., 21): »Evo veličanstvenog dana kad je svjetlo zasjalo u tami«. To je Isus, novo svjetlo. U njemu, Sinu Božjem koji je postao čovjekom u utrobi Djevice, sadržana je sva božanska svjetlost. U kontekstu govora o svjetlu Božje objave, sveti Pavao ističe da je »nepristupačno svjetlo« u kojemu prebiva Otac (usp. 1Tim 6, 16), postalo dostupno ljudima u otajstvu utjelovljenja. Otajstvom Kristovog utjelovljenja »svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakog čovjeka dođe na svijet« (Iv 1, 9), poosobljeno je sa simbolom svjetla koje raspršuje tmine grijeha i zla. Blagdan Preobraženja Gospodinova postaje slavlje objave božanskog sjaja svjetlosti pred izabranom trojicom apostola na gori. Osobno iskustvo apostola prigodom tog događaja obilježeno je ugodnim susretom čovjeka s božanstvom na otajstven način prodora Božjeg dodira u slabe i krhke temelje čovjekove egzistencije, stoga prigodom tog iskustva Petar će reći: »Dobro nam je ovdje biti« (Lk 9, 33). Iskustvo

objavljene Božje slave Kristovim pozivom u izdvojenost od svijeta, a postavljenim na uzvišeno mjesto – goru, u intimnom dijalogu, rađa apostolima osjećaj ugode Božje prisutnosti koja natkriljuje čovječstvo, a objavljuje božanstvo. Svako je liturgijsko slavlje, zapravo, uzlazak na goru, onaj povlašteni trenutak u djelovanju i objavljivanju Boga, koji nam dolazi u susret i približava nam se da nas privuče k sebi i spasi; u svakom liturgijskom slavlju Crkva višestrukim odjekom odgovara na navještaj evanđelja: »svjetlo dođe na svijet« (Iv 3, 19). Stoga Crkva i danas u slavlju Preobraženja Gospodinova slavi Gospodina *lux de lumine*, »svjetlo od svjetla« i moli da se od sjaja njegove slave svi obnovimo (*Posveti, Gospodine, molimo, ove darove Preobraženjem svoga Sina. Obasjaj nas njegovim svjetlom i očisti od grijeha*. Darovna molitva).

Suobličeni Kristovom sjaju

Ponirući u dubine otajstva Preobraženja Gospodinova, evanđelist naglašava u evanđelju, da se Isus preobrazio pred izabranim apostolima. Trojica izabranih apostola Petar, Ivan i Jakov, prisutni su pred Kristovom božanskom preobrazbom, ali su jednako tako prisutni i u dubokoj patnji Kristovoj gdje pokazuje i objavljuje svoju ljudskost, čovječnost (Mk 14, 33) na Maslinskoj gori. Objavljivanje Kristove dvostruke naravi, božanstva i čovječstva pred izabranim apostolima, simbolizira čovjekovu dinamiku življenja svakodnevnice, gdje se preobražava, suobličuje živěći vazmeno otajstvo i izgrađujući mistično Tijelo Crkve, prema riječima svetog Pavla: »Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu« (Fil 3, 20-21). Svjetlo iskustva Kristovog preobraženja na gori kroz hod svakodnevnice koja je nerijetko obilježena i iskustvom boravka na Maslinskoj gori, pretkazuje nam što nas čeka

u budućnosti, nebeskoj domovini. Sveti papa Ivan Pavao II. rekao je: »Crkva promatra preobraženo Kristovo lice, kako bi se učvrstila u vjeri i kako se ne bi izložila opasnosti pomutnje pred njegovim iznakaženim licem na Križu. U jednom i drugom slučaju, ona je Zaručnica pred Zaručnikom, sudionica u njegovoj tajni, obavijena njegovim svjetlom«. Preobraženje nam omogućuje da u svjetlu uskrsloga Krista vidimo slavu proslavljenih ljudi i preobraženi svijet; i ne samo ono što će biti na kraju vremena, nego čak i ono što već danas možemo ostvariti i postati u iščekivanju buduće slave, uz slušanje Riječi ljubljenog Sina.

Oživljeni snagom Sinovljeg glasa

A glas se začu iz oblaka: »Ovo je Sin moj, Izabranik! Njega slušajte!« (Lk 9, 35). Sveti oblak je znak prisutnosti samog Boga, *Shekinah*. Oblak iznad šatora otkrivenja ukazivao je na prisutnost Božju. Isus je taj sveti šator iznad kojeg se nalazi oblak Božje prisutnosti i iz kojeg sada obavija ostale »u sjeni«. Ponavlja se scena Isusova krštenja, kada je sam Otac iz oblaka objavio Isusa kao Sina: »Ti si Sin moj ljubljeni, u tebi mi je sva milina!« (Mk 1, 11). Ali sada se ovom svečanom proglašenju sinovskog dostojanstva dodaje imperativ: »Njega slušajte!« Ovdje ponovno postaje vidljiv odnos s Mojsijevim usponom na Sinaj, kao pozadina događaja o preobraženju. Na gori je Mojsije primio Toru, Božju riječ poučavanja. Sada, u vezi s Isusom, rečeno je: »Njega slušajte!«. Glas iz oblaka je *teofania*, objava koja zaokružuje objavu sadržanu u *Torah*, a uprisutnjuje se u riječima Isusa Krista. Time je objava preko starozavjetnih proroka završena, te je započela nova objava u imperativu glasa iz oblaka: »Njega slušajte!«. Učenici moraju ponovno sići s Isusom i uvijek iznova učiti osluškujući riječi Isusa prema imperativu: »Njega slušajte!«. Silazak s gore, u oslušivanju glasa Kristovog, uprisutnjuje iskustvo preobraženja na gori, da učenici i u trenucima patnje i muke ostaju u snazi proslavljenih, slavom Kristove objave.

Preobraženje potvrđuje ispovijest kod Cezareje (Mk 8, 29) i objavu Isusa, Sina

Raffaello Santi da Urbino,
Preobraženje Kristovo, 1516. – 1520.

Čovječjega koji trpi i biva proslavljen, čija će smrt i uskrsnuće proslaviti Pisma. Preobraženje otkriva osobu Isusa, ljubljenoga i transcendentnog Sina koji posjeduje samu Božju slavu. Njime se Isus i njegova riječ očituju kao novi Zakon. Ono je praostvarenje i prasluka koja će ulazeći u misterij križa uvesti Krista u proslavu njegove slave i sinovskog dostojanstva. To prediskustvo Kristove slave ima za svrhu da podrži učenike u času kad oni sami prolaze kroz misterij križa u njihovim životima. Krštenjem vjernici postaju sudionicima misterija uskrsnuća, kojem je preobraženje pralik, stoga su oni već na zemlji pozvani da se sve više preobražavaju djelovanjem Gospodina (2Kor 3, 18), u očekivanju da to budu u potpunosti o drugom Kristovom dolasku. U njihovu zemaljskom sudioništvu u Kristovim patnjama svaki pravi susret s Gospodinom Isusom ima istu ulogu u podupiranju njihove vjere kao i preobraženje u podupiranju vjere učenika.

Zlatko Vlahek

Devetnaesta nedjelja kroz godinu

7. kolovoza 2022.

ULAZNA PJESMA

Pogledaj, Gospodine, na Savez svoj, i život svojih siromaha ne zaboravi zauvijek. Ustani, Bože, zauzmi se za svoju parnicu, ne zaboravi vike onih koji te zazivaju. (Ps 74, 20.19.22-23)

ZBORNA MOLITVA

Svemogućí vječni Bože, smijemo te zvati svojim Ocem. Daj da nam u srcu poraste duh sinovstva te uđemo u obećanu baštinu. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti darove koje si nam ti udijelio. Molimo te, primi ih iz ruku svoje Crkve i snagom Duha pretvori u otajstvo spasenja. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Kruh koji ću ja dati tijelo je moje, za život svijeta, govori Gospodin. (Iv 6, 52)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, pričestili smo se tijelom i krvlju tvoga Sina. Ta pričest neka nas spasi i utvrdi u svjetlu tvoje istine. Po Kristu.

Prvo čitanje Mudr 18, 6-9

Čime si kaznio naše protivnike, time si proslavio nas pozvavši nas k sebi.

Čitanje Knjige Mudrosti

Noć oslobođenja bijaše unaprijed najavljena ocima našim da bi jasno znali kakvim su prisegama povjerovali, i da budu dobre volje. Tako je tvoj narod očekivao spas pravednika i propast neprijatelja. Jer čime si kaznio naše protivnike, time si proslavio nas, pozvavši nas k sebi. Tada su pobožna djeca pravednikâ žrtve tajno prinijela i složno postavila zakon božanstven da sveti tvoji jednako snose i dobra i pogibelji. I tad su zapjevali svete pjesme otaca.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 33, 1.12.18-20.22

Pripjev: Blago narodu koji Gospodin odabra sebi za baštinu!

Pravednici, Gospodinu kličite!

Hvaliti ga pristoji se čestitima.

Blago narodu kojemu je Gospodin Bog, narodu koji on odabra sebi za baštinu!

Evo, oko je Gospodnje nad onima koji ga se boje, nad onima koji se uzdaju u milost njegovu:

da im od smrti život spasi, da ih hrani u danima gladi.

Naša se duša Gospodinu nada, on je pomoć i zaštita naša.

Neka dobrota tvoja, Gospodine, bude nad nama

kao što se u tebe uzdamo!

Drugo čitanje Heb 11, 1-2.8-19

Iščekivaše onaj utemeljeni grad kojemu je graditelj i tvorac Bog.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Braćo: Vjera je već neko imanje onoga čemu se nadamo, uvjerenost u zbiljnost kojih ne vidimo. Zbog nje stari primiše svjedočanstvo.

Vjerom pozvan, Abraham poslušao i zaputi se u kraj koji je imao primiti u baštinu, zaputi se ne znajući kamo ide. Vjerom se kao pridošlica naseli u obećanoj zemlji kao u tuđini, prebivajući pod šatorima s Izakom i Jakovom, subaštinicima istog obećanja, jer iščekivaše onaj utemeljeni grad kojemu je graditelj i tvorac Bog.

Vjerom i Sara unatoč svojoj dobi zadobi moć da začne jer vjernim smatraše Onoga koji joj dade obećanje. Zato od jednoga, i to obamrla, nastala mnoštvo poput zvijezda na nebu i pijeska nebrojena na obali morskoj.

U vjeri svi su oni umrli, a da nisu zadobili obećanjâ, već su ih samo izdaleka vidjeli i pozdravili priznavši da su stranci i pridošlice na zemlji. Doista, koji tako govore, jasno očituju da domovinu traže. Dakako, da su mislili na onu iz koje su izišli, imali bi još prilike vratiti se u nju. Ali sada oni čeznu za boljom, to jest nebeskom. Stoga se Bog ne stidi zvati se Bogom njihovim: ta pripravo im je Grad.

Vjerom Abraham, kušan, prikaza Izaka. Jedinca prikazi-vaše on koji je primio obećanje, kome bi rečeno: Po Izaku će ti se nazivati potomstvo! – uvjeren da Bog može i od mrtvih uskrisiti. Zato ga u predsluci i ponovno zadobi.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 24, 42a.44

Bdijte i budite pripravnijer u čas kad i ne mislite Sin Čovječji dolazi!

Evanđelje Lk 12, 35-40 (kraća verzija)

I vi budite pripravnij!

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima: »Neka vam bokovi budu opasani i svjetiljke upaljene, a vi slični ljudima što čekaju gospodara kad se vraća sa svadbe da mu odmah otvore čim stigne i pokuca. Blago onim slugama koje gospodar, kada dođe, nađe budne! Zaista, kažem vam, pripasat će se, posaditi ih za stol pa će pristupiti i posluživati ih. Pa dođe li o drugoj ili o trećoj straži i nađe ih tako, blago njima!

A ovo znajte: kad bi domaćin znao u koji čas kradljivac dolazi, ne bi dao prokopati kuće. I vi budite pripravnijer u čas kad i ne mislite Sin Čovječji dolazi.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	226	Od sva se četiri vjetra
ili	220	Gdje god su dvojica
Otpjevni psalam:		Blago narodu koji Gospodin (ŽV 8/2007)
Prinosna:	226.2 i 3	Tisuću zrnaca skupa
ili	XIV	Evo nas, Oče
Pričesna:	246	Ovdje je sada
	242	O sveta gozbo
Završna:	175	O Srce, Sina Božjega

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, pomolimo se nebeskom Ocu koji je u nas usadio mnoge darove te nas svaki dan iznova potiče na vršenje dobrih djela. Molimo zajedno:

Daj nam sabirati blago na nebesima!

1. Tvoj nas Sin uči kako nam je srce ondje gdje nam je i blago. Daj da Crkva prepozna blago dobrih djela svojih vjernika te ih pohranjuje u tvome milosrdnom srcu, molimo te.
2. Kome je mnogo dano, od njega će se mnogo iskati. Blagoslovi svećenike kako bi od tebe primljene darove nesebično dijelili potrebitima, molimo te.
3. Mnoge si ljude obdario znanjem i sposobnošću stvaranja. Nagradi sav njihov trud i rad za dobrobit svijeta obiljem svojih blagoslova, molimo te.
4. U našoj sredini, u skrovitosti svojih domova, žive jednostavni i duhom bogati ljudi. Daj da buka ovoga svijeta ne uguši odsjaj njihovih dobrih djela, molimo te.
5. Naši su se pokojni za ovozemaljskog života trudili umnažati povjerene im darove i sposobnosti. Nagradi njihov trud vječnom srećom u nebesima, molimo te.

Nebeski Oče, zahvaljujemo ti za svaki dar koji si nam darovao. Daj nam umnažati dobra djela dijeleći svoje darove s bližnjima, a nadasve time slaviti neizmjernu radost za koju si nas predodredio u vječnosti.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

O onima kojima je mnogo dano

Kome je god mnogo dano, od njega će se mnogo iskati. (Lk 12, 48). Nije svakome dano isto. Život ne počinje s nekom nerealnom jednakošću. Ima onih koji u svijet ulaze s mnogim darovima i ima drugih kojima je dano manje. Tko je dobio više od njega će se više i tražiti. Otkud razlika u darovima? Razliku ne čine oni koji primaju. Svatko može primiti samo ono što mu je dano. Razliku čini onaj tko daje. Tako s jedne strane darova stoji onaj koji daje, Darovatelj, a s druge onaj koji prima, primatelj. Tko je koliko dobio ovisi o Darovatelju. On odlučuje kome će koliko dati. Darovatelj je slobodan. Daje od svoga i daje kako on hoće. No, Darovatelj ne daje samo da daje. On daje s očekivanjima. Njegova očekivanja su jasna. Tko je dobio više od njega se više očekuje.

Što se očekuje od onoga tko je dobio? Očekuje se da daje. Tko je dobio dobio je da daje. Tako se temeljna nakana Darovatelja čuva u samome daru. Darovatelj daje zato da bi se darovano dalje dijelilo. Zato je onaj koji prima odgovoran za darove koje je dobio. Od njega Darovatelj očekuje da ih daje dalje, drugima. Ovdje se možda krije i razlog zašto je jednima dano više, a drugima manje. Oni koji su dobili više mogu dijeliti onima koji su dobili manje. Tako će činiti isto što je Darovatelj činio njima. Oni su bili bez ičega sve dok im Darovatelj nije dao. Nakon što im je Darovatelj dao od svoga, imaju i mogu dijeliti. Sada oni mogu otkrivati one koji imaju manje i dijeliti im na isti način kako je to njima učinio Darovatelj.

Što je Darovatelj dao? Dao je Kraljevstvo. Njegovo je kraljevstvo drukčije od zemaljskih kraljevstava. Zemaljsko je propadljivo, a njegovo je nepropadljivo. Zemaljsko je prolazno, a njegovo je vječno. U zemaljskom vrebaju kradljivici, a u njegovu nitko nikome ništa ne krade, nego svatko svakome daje od svega što je dobio. Zemaljsko je pod stalnom prijetnjom gubitka, a u njegovu blago samo raste. Darovatelj je svojoj djeci koja su na zemlji dao od svoga nepropadljivoga

blaga na nebesima koje niti kradljivac može oteti niti moljac rastočiti. Njegovi su darovi nepropadljivi. Ne ponašaju se kao materijalni darovi. Darovi se od materije mogu dati dalje, ali u tom slučaju ih više nema onaj koji daje. Darovi se nepropadljivoga blaga na nebesima koje daje Darovatelj ne umanjuju kada ih se daje. Naprotiv! Oni rastu dijeljenjem. Zato svaki koji je mnogo dobio ništa ne gubi kada dijeli drugima. Naprotiv! On sam ima sve više. Svojim darovima Darivatelj je učinio da već na zemlji kolaju njegovi nepropadljivi nebeski darovi. Tako je njegovo Kraljevstvo već tu premda se još nije ispunilo.

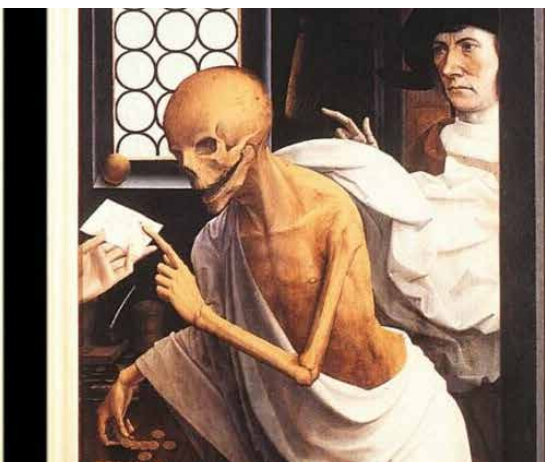
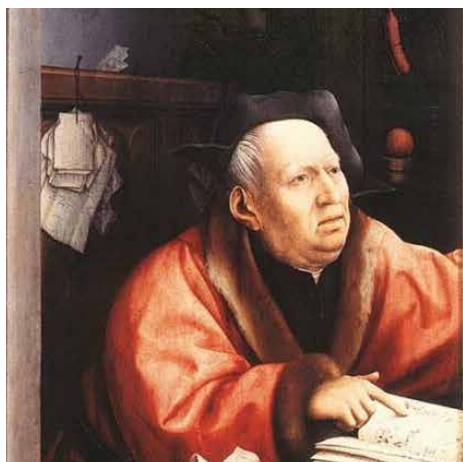
Čudesno množenje darova dijeljenjem

Znanje, sposobnosti, nadarenosti, umijeća, sućut, širokogrudnost i slični nepropadljivi darovi ne nestaju niti se umanjuju kada ih dijeli drugima onaj tko je njima obdaren. Kome je, primjerice, darovano da lakše i bolje razumije svijet od drugih, on poučavanjem drugih ne umanjuje svoje znanje. Naprotiv! Ono se produbljuje, dijeli, množi i uzvraća radošću koja nadilazi prvotnu radost spoznaje.

Komu je darovana sućut, sposobnost da razumije tuđu patnju i da je svojom blizinom ublaži, ne gubi sposobnost sućuti iskazujući je potrebitima. Naprotiv! Ona kroz praksu raste, rađa radošću i postaje primjerom i uzorom drugima.

Komu je darovana pobožnost, čežnja za Bogom i sposobnost uspostavljanja djetinjega odnosa s njime, ne gubi svoju pobožnost kada njezina vrata otvara i drugima, manje nadarenima i šeptrljivima u duhovnosti koji ipak žele naučiti kako se otvoriti Božjoj ljubavi. Naprotiv i ona raste i rađa radošću.

Kome je mnogo dano mnogo može i dati. Dobio je da daje. Tko je dobio treba davati. Tko je mnogo dobio mnogo treba davati. Davanje je zahvala za ono što sam dobio. Davanje nije na početku. Ono je samo odgovor na to da sam dobio.

Jan Provost, *Škrtač i smrt*, 1515.–1520.

Čudesna vježba zahvalnosti

Što sam dobio? To je odlučujuće pitanje. Mnogi se promatraju kroz zakinutosti. Na drugima vide što su dobili, a na sebi vide što nisu dobili. To u njima proizvodi osjećaj zakinutosti. On ih vodi u povrijeđenost koja prigovara. Prigovori su upućeni onome tko daje. Tako se od onih koji su dobili pretvaramo u zakinute. Više ne vidimo što smo dobili. Najbolji način kako otkriti što smo dobili je zahvalnost. Nju treba vježbati. Bez prestanka. Ciljano tražiti što sam dobio. Pronalaziti svakodnevno što mi je dano i što mogu davati drugima. Sve dok ne počnem zahvaljivati ne ću opaziti što sam sve dobio. Zahvalnost je nužna vježba. Počinje od onoga što sami jesmo. Zahvalnost da jesmo i da jesmo na takav način kako smo se našli u svijetu. Zahvalnost za tijelo, jezik, vrijeme, odnose, mjesto, prirodu, druge ljude, učitelje, prijatelje. Lista zahvaljivanja je beskonačna. Tek kada počnem zahvaljivati, počnem otkrivati što sam sve dobio. Time se otvara mogućnost opažanja što mogu dati dalje. Što se od mene ište? Što svijet ište od mene? Što ište od mog bitka? Što mogu unijeti u svijet? Koje dobro samo ja mogu učiniti? Što Darovatelj očekuje od mene? On bi najradije promatrao kako se njegovi darovi množe dijeljenjem i kako zbog toga raste radost njegove djece.

Poslanje u svijetu

Kada se vjernici saberu oko stola i Riječi koji ih povezuju s njihovim nebeskim Ocem koji

je Darivatelj svih nepropadljivih darova, oni u svojim slavljinama kušaju iskonsku radost davanja. Najprije su sami dar jedni drugima. Potom im Crkva otvara mogućnost da svatko može drugima dijeliti od onoga što je sam primio. Nakon toga im se otvaraju oči za darove koje im nebeski Otac daje preko drugih. S time im raste radost. S radošću raste spremnost da i sami daju od onoga što su primili. Sve to zajedno nazivaju velikim slavljem zahvalnosti. Zato su ovakvi liturgijski susreti iskustvo Kraljevstva i darova koje kradljivci ne krađu niti moljac rastaće.

Euharistijski susreti su ujedno i jasnoća kako su svi zajedno poslani u svijet dijeliti od onoga što im je dano. Svijet ih istina ne razumije i u svijetu imaju muku, ali iskustvo susreta sa prisutnim Gospodinom u njima probuđuje jasnoću o poslanju. Dano im je puno i puno će se od njih iskati. U svijetu će susresti druge kojima je također puno dano, ali nitko im nije pomogao da nauče kako to dijeliti drugima. Susrest će i one kojima je malo dano. Njima će dijelit od onoga što su sami dobili. I tako će biti kvasac u svijetu. Od onog što su dobili svijet će sam živjeti i rasti. Svijet je velik, a oni su malo stado. Svijet je moćan, a oni su nemoćni. Svijet se bavi sobom, a oni opasnih bokova čekaju Gospodina. Ipak, oni znaju da su mnogo dobili. Od tog što su dobili njihovim će dijeljenjem u svijetu kucati dobrota Kraljevstva.

Ante Vučković

Kruše života

Pričesna pjesma

Tekst: s. Klaudija Đuran OSU (4., 5. i 6. strofa)

Glazba: Louis Lambillotte (1796.-1855.)

- p* 1. Kru - še ži - vo - ta lju - ba - vi vir,
 2. O div - na taj - no lju - ba - vi znak,
 3. Sun - ce ži - vo - ta to - pli - na tva,
 4. Lik kru - ha Tije - lo skri - va nam tu,
 5. Pra - vi si Čo - vjek i pra - vi Bog
 6. O do - đī, do - đī, če - ka - mo mi,

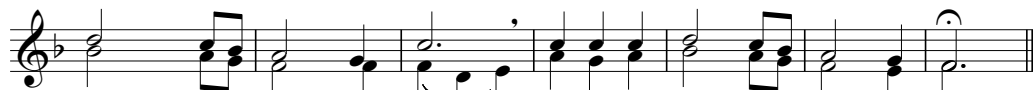

1. što du - šam na - šim do - no - siš mir.
 2. što svijet - lom svo - jim raz - go - niš mrak.
 3. gri - je sve du - še i sr - ca sva.
 4. a ka - lež vi - na Krv pre - sve - tu.
 5. ži - vot i sna - ga pu - ka si svog.
 6. sve nas po - sve - ti u i - sti - ni.

Pripjev

Ti sna - gu da - ješ na pu - tu tom, ti vo - diš

nas u O - čev dom. Ti vo - diš nas u O - čev dom.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

79,00 KN

CIJENA

65,00 KN

**PONOVNO
U PRODAJI**

Mape za liturgijska slavlja

Namijenjene svećenicima i drugim liturgijskim služiteljima.

Mape su izrađene od visokokvalitetnoga skinplasta i podstavljene spužvom sa razdjelnom trakom. Dostupne u veličinama A4 i A5 (samo u bordo boji).

Za veće količine odobravamo popust!

NARUDŽBE

e-pošta: narudzbe@hilp.hr

Tel.: +385 (0)1 5635 050

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 13,00 kn. Inozemstvo: 3,70 EUR; 4,50 CHF; 6,20 USD; 6,20 CAD; 7,50 AUD
Godišnja pretplata: 169,00 kn. Inozemstvo: 48 EUR; 58 CHF; 80 USD; 80 CAD; 97 AUD • BIH, SRB, MNE: 36 EUR

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji